

תשורה

משמחת נישואין של
ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש
יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" (ה'תשע"א)

בחופת זקני הכלה,
הרה"ח הרב גרשון מענדל וזוגתו הרבנית בתיה גרליק
הרבי מחייך לחתן והכלה אחרי הסידור קידושין

תמונות מחתונות המשפחה בהשתתפות הרבי

זכתה משפחתנו שהרבי השתתף בארבע חתונות,
ולחביבותא דמילתא צירפנו כאן כמה מהתמונות מהזדמנויות פז אלה

בחתונת הרה"ת ר' יצחק זלמן שי' ו - להבחל"ח - זוגתו ריסיא פוזנר - כסלו, תשי"ז.
מימין: בקבלת פנים. משמאל: בסעודת החתונה

קבלת פנים לחתונת הרה"ת ר' יהודה לייב
וזוגתו תרצה שיחיו פוזנר - אדר תשי"א

הרבי משתתף בריקודים (שני משמאל, עם הגב למצלמה) בחתונת
הרי"ז פוזנר

סידור קידושין הראשון לאחר קבלת הנשיאות - בחתונת הרה"ת ר' יהודה לייב וזוגתו תרצה שיחיו פוזנר - אדר תשי"א

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, וזיכנו בנישואי צאצאינו, בננו הרה"ת ר' ארי' צבי שי' ובתנו חי' מושקא שתחי', ביום השני, י"ט שבט שנת "ביאת משיח" (תשע"א).

לאחרונה נהוג לחלק "תשורה" בשמחת נישואין, וכנראה מיוסד על זה שבחתונת הרבי בשנת תרפ"ט חילק הרבי הרי"ץ תשורה לכל המשתתפים.

תשורה זו מתחלקת לכמה מדורים:

מדור תמונות: ב"ה זכתה משפחתנו שהרבי השתתף בארבע חתונות, ולחביבותא דמילתא צירפנו פה כמה תמונות מהזדמנויות פז אלה.

מדור אגרות קודש: העתקים מאגרות קודש ששלח הרבי לחתונת הורי החו"כ ומענה של הרבי לסב הכלה בנוגע לחתונת א' מהבע"ב'תים ממילאנו.

מדור מענות וכתבי יד ק': צרור של כמה כתי"ק נדירים (מארכיון אבי הכלה) בעניני שליחות, החובה לבשר טוב לרבי, הנהגות, כמה העתקים מהאגרות קודש (שעפ"ז יובנו כמה טעויות שנפלו בהנדפס), מענות קודש בענינים שונים (רובן בפרסום ראשון).

מדור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך:

ב"ה החתן והכלה זכו שהסבים שלהם כולם מקושרים לרבי כל אחד בענינו הוא: מזכיר, שליח וכו'. ולכן במדור זה ישנן ב' חלקים:

1. צרור תמונות מהסבא מהרה"ת ר' ירחמיאל בנימין הלוי שי' קליין. המיוחד באוסף-תמונות זה הוא שנבחרו התמונות שיכולות לתת תמונה להבנים ונכדים מהסדר היום של הרבי, מעגל השנה, ורגעים מיוחדים בליובאוויטש.

2. צרור מכתבים שהרבי שלח לסב החתן, הרה"ת ר' שלום מענדל שי' קלמנסון (ישלח לו השי"ת רפו"ש ומהירה) לפני הנשיאות (בשנים תש"ז-תש"י) שמתוכם רואים החיבה יתירה שנודעת לו וכו'.

3. התכתבות עם בית חיינו [בשנות תש"ז-תש"י] בעניני הצלת הפליטים החב"דיים, והקמת המוסד "בית שרה" - שנוהלה ע"י סב החתן, הרה"ח וכו' הרב שלום מענדל שי' קלמנסון והדודה של הכלה, מרת הדסה פרמן (גרליק) הידועה בשם "מומע דאסע". תודתנו נתונה לבן-דוד החתן הרה"ת ר' שלום דובער שי' פרידלאנד על שהמציא לנו את ההתכתבות הנ"ל.

4. מקצת מן המקצת ממה שנדפס אודות סב החתן, איש בעל מסירות נפש וכו' הרה"ח ר' משה שי' ניסילעוויטש (ישלח לו השי"ת רפו"ש ומהירה).

5. מדור אילן יוחסין של החתן והכלה.

ועיקר כל העיקרים שתיכף ומיד נזכה להתגלות מלכנו משיחנו תיכף ומיד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

הרב לוי יצחק וזוגתו גרליק

הרב אליעזר וזוגתו ניסילעוויטש

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

מכתבי הרבי להורי החתן והכלה

מכתב הרבי - מיום י"ט שבט, תאריך החתונה - להורי החתן לרגל חתונתם

מכתב הרבי לרגל הולדת החתן

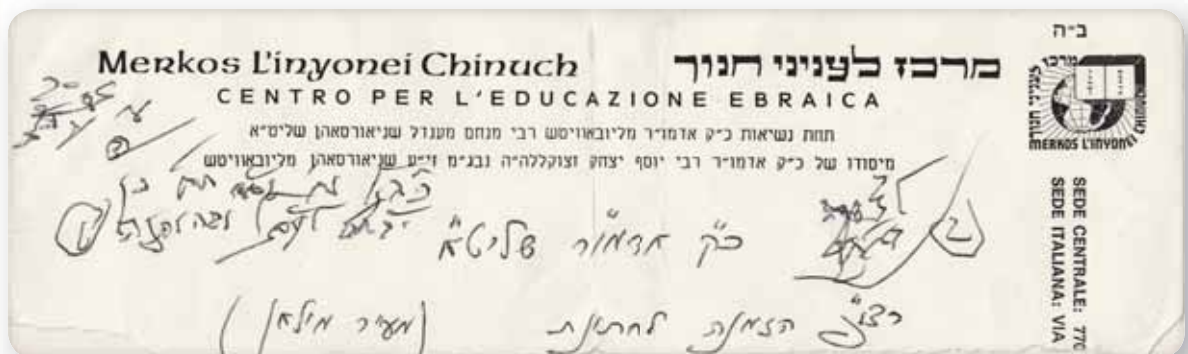
תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

מכתב הרבי להורי הכלה לרגל חתונתם

מכתב הרבי לרגל הולדת הכלה

מענה הרבי לסב הכלה, הרה"ח וכו' הרב גרשון מענדל שי' גרליק שליח הרבי במילאנו, על הודעתו אודות חתונת
 אחד הבע"ב ממילאנו שתתקיים באה"ק:
 (1) כהנ"ל [=כל הנ"ל] נת' ות"ח [=ותשואות חן] ת"ח. כן יבשר טוב לעתיד-לבוא] ובהוספה.
 (2) לצדקה באה"ק [=בארץ הקודש]. (3) אזכיר עה"צ [=על הציון]

שליחות

**אחת מה"צו השעה" העיקרי של דורינו הוא בלי שום ספק ענין ה"שליחות". ובפרט
כאשר החתן והכלה מתעתדים לצאת בשליחות הרבי.
לפנינו כמה התבטאויות נדירות ביותר בענין השליחות:**

בלקו"ש חכ"ג ע' 541, במדור "הרבצת התורה", מופיע המענה ק' דלהלן מהתאריך "קין תש"כ":
שני הזוגות שכותבת אודותם - כל אחד מהם מתאים.

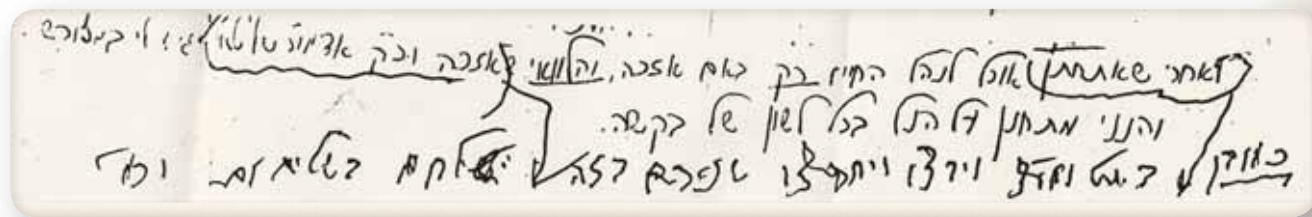
במענה לזה שאמרו לה שאני צריך לשלוח - אין רגיל שאני אהי' המתחיל לדבר בזה (מלבד באלה שאני בטוח שהם מקושרים,
ובמקרים יוצאים מן הכלל). ובאם באמת רק זה המניעה - הרי בטח יתחילו הם לדבר וישאלו אותי, ואז אומר להם דעתי בזה.

ומעשה שהי' כך הי': הסבא והסבתא של הכלה, הרב גרשון מענדל והרבנית בתיה גרליק, נסעו בשליחות הרבי
לאיטליה בכסלו תשי"ט. בקיץ תש"כ ביקרה בחצרות קודש סבתה של הכלה, הרבנית בתי' גרליק שתליט"א, ודיברה
עם שני זוגות אודות ביאתם למילאנו לשליחות. לאחר שאמרו שמוכנים לצאת לשליחות לאיטליה רק באם ההוראה
תבוא "מלמעלה" - כתבה על כך הסבתא לרבי, ועל זה הי' המענה דלעיל.

אבי הכלה, בתור בחור, כשראה את המענה הזה אצל אמו, העתיקו והביאו לחברי "וועד להפצת שיחות" ע"מ
להדפיסו בסדרת הלקו"ש. מטבע הדברים, לאחרי זה, הן בשיבה והן בכולל, דיברו הרבה בהתוועדויות וכו' על מענה
זה, שידוע שישנן כו"כ "דרגות" בענין השליחות [כמבואר בריבוי שיחות שאכ"מ], אבל כמובן שהדרגא הכי עליונה
היא, מה שמתואר במענה הנ"ל ש"אין רגיל שאני [היינו הרבי] אהי' המתחיל לדבר בזה (מלבד באלה שאני בטוח שהם
מקושרים, ובמקרים יוצאים מן הכלל)".

בשנות המ"מים הי' בחור א' שהדברים פעלו פעולתם, ולאחרי הכנה מתאימה הוא הרהיב עוז בנפשו וכתב לרבי
מכתב ארוך איך שמציעים לו נכבדות וכו', אבל הוא לא מעוניין בהם, וסיים את מכתבו במשפט הבא: "לאחר שאתחנן
אוכל לנהל החיים רק באם אזכה, והלואי שאזכה, שכ"ק אדמו"ר שליט"א יגיד לי במפורש, והנני מתחנן על כל הנ"ל
בכל לשון של בקשה".

זכה הבחור בזכות גדולה ונפלאה, והרבי ענה לו בזה"ל (מענה הרבי משולב במכתבו של הבחור. כתי"ק של הרבי
מובא באותיות מודגשות):

כמובן לאחרי שאתחנן בשעטומ"צ וירצו ויחפצו שניהם בזה שאזכה וכ"ק אדמו"ר שליט"א ישלחם בשליחות וכו'.

תוך שבועיים הבחור נהי' חתן וכו'.

ואם בשליחות עסקינן, להלן מכתב נדיר מהרבי לפסל הידוע זשאק ליפשיץ (שלימים הקדיש את הווילה הידועה
שלו באיטליה למוסדות ליובאוויטש, שכעת מתקיים שם ה"גן ישראל" וכו'), שילך לבקר את שלוחי הרבי באיטליה -
הסב והסבתא של הכלה. באופן נדיר, מתאר הרבי בפרטי פרטים מה שעוברים השלוחים, בפרט בתחילת שליחותם,
וכו' וכו', והדברים מדברים בעד עצמם.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

שליחות

הרבי לא רק עורר אודות ענין השליחות אלא גם עודד כשנתעוררו "קשיים" הן בהשגת מקום לשליחות והן במקום השליחות עצמה. להלן ב' מענות קודש (כולן בפרסום ראשון).

לאברך שכתב לרבי שבמשך השנתיים האחרונות לא הגיעה לידינו שום הצעה ממשיה, ענה הרבי:

נ.ב. במשך השנתיים האחרונות לא הגיעה לידינו שום הצעה ממשיה. - ק"ס ד'אפריל ד'תל"ב
י"ט שבט ה'תשע"א
אשר לא ידענו להשיג מקום לשליחות (בשטחים אלה)
אשר לא ידענו להשיג מקום לשליחות (בשטחים אלה)

"כי בוחר בהרבה יותר מע"פ הרגילות דשאר השליחים שי' ויתיעץ בהם ויעשה כשאר השלוחים (בעשירות ערים)"

ובודאי סוף ההצלחה לבוא

לשליח שכבר היה במקומו, והיו לו קשיים עצומים במקום שליחותו, כתב הרבי לאחד מידידיו שיכול היה לחזק אותו ולעודד את רוחו:

אכפול עוד הפעם, שלפ"ד צריך הי' לעודד את
לעשות חשבונות רבים, ויגש לעבודה בפנים ואל יבוש מפני המלעיגים מביח ומבחוץ,
ואל יפול ברוחו אם בהתחלת הענינים יפגש במכשולים ובהעלמות והסחרים, וידע אשר
עליו לפעול ונחנו לו הכחות ע"ז ויש עמדו כח המשלח הוא כ"קמו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע, ובמילא יעשה ויחזור ויעשה, ואם לא יצליח ח"ו בפעם הראשון
כ"וה"ל ישיח אעפ"כ יעשה פעם הסביעה. ובודאי סוף ההצלחה לבוא. ורק באופן כזה
אפשר לפעול ולהצליח.

בברכה י"ט שבט ה'תשע"א
אשר לא ידענו להשיג מקום לשליחות (בשטחים אלה)

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

בשורות טובות לרבי

במשך השנים עורר הרבי הנחיצות לא רק לבשר ענינים בלתי רצויים אלא גם לבשר לרבי בשורות טובות, והרבה נכתב ע"ז. מצו"ב ב' מענות ק' בענין זה.

מכתב "כללי פרטי" מהרבי לסב הכלה הרה"ת וכו' ר' שלום פוזנר, מי"א ניסן תשי"א שבסופו מוסיף בכתי"ק: "ז"ע נתקבל מכתבו. ובטח עבר הניתוח כשורה ויודיע בשורות טובות בזה". ולמעלה מחתימתו הק' הוסיף: "כיון שאינו מזכיר ע"ד בריאות זוגתו תי' בטח שלום לה - וכמנהג החסידים מכבר". כשכוונתו הק' ל"מנהג" החסידים שכשישנן צרות מיד כותבים לרבי מש"כ כשישנן בשו"ט...

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Office Address:
 Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
 BROOKLYN 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ב"ה
 י"א ניסן ה'תש"א
 ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"ם וכו' מוהר"ש שי'
 שלום וברכה:

מוסג"ט הקונטרס לחג הכספה הבע"ל, והוא לזכוח בו אח כל סביבתו
 ללמוד בו, וגם ללמוד ממנו לעשות ולקיים את המסקנא מהאמור בו, הן
 בהנוגע לעצמו, הן בנוגע לזולתו: פעולה נפש האלקיה על נפש הבהמית,
 פעולה על הזולת ממס. כי

האמור (בשיחה דחיה"מ פסח אשר בקונטרס) לר"ם ומנהלי הישיבות
 ובנוגע לאמריקא - הוראה ברורה היא לכל אחד ואחד אשר בעל הנפעה הם,
 וכלשון הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בשיחתו
 זו:

מען דארף קלאר מאכן פאר אי"ד די אחריות, וואס די
השגחה העליונה האט ארויפגעלייגט אויף אי"ד...

אז עס געפינט זיך אין א שטאט א יונגעראמאן א בן
חורה, דארף זיך דארטן דער רערוי או עס איז
דא א אי"ד אין שטאט...

אי"ד דארפט נעמען די יוגנט
אי"ד א"ר רע הענט, עכ"ל

וכל ארבעה הסוגים של בנים ובנות בכלל זה: חכם ורשע, חם (טמם)
 ושאינו יודע לשאול - אין יוצא, וכמס"נ ז א ר ב ה אה זרעו.

ועל ידי ה"לקיחה" (נעמען) והגישה המחממת לכל אחד ואחד מהם,
 נמשכה ומחיימת הברכה שבסיומ שיחה הנ"ל, אשר השי"ח נוחן הצלחה
 במילוי שליחות ועבודה זו.

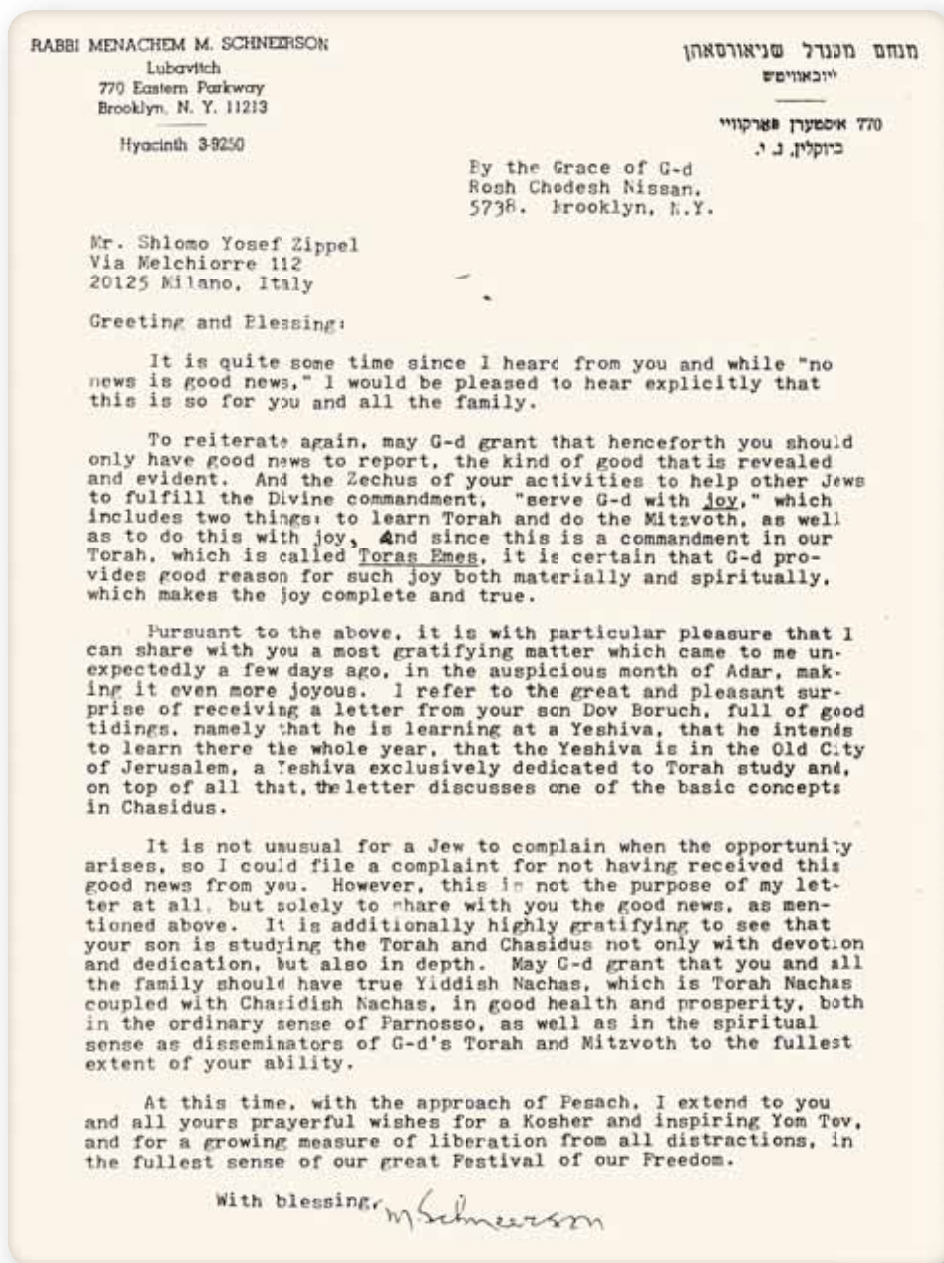
זה עתה נעלה צעמ"ל ונאמ"ר
 ע"ד היתום פוסק וישי"ע נאמ"ר

א"ר מנחם מענדל שניאורסאהן

לזולתו... על נפש הבהמית: ראה הניא פכ"ט,
 ד"ה מצה זו (בקונטרס) סוף פ"א.
 כל אחר ואחת: בראשית לבה פל"ט, י"ד;
 מכיחא שמוח טו, כא. ועוד.
 טעם: גירסת הירושלמי פסחים פ"ה ה"ד.
 וארבה: ארבה בגימט' ד' פעמים בן (שער
 הקוטנים ולקוטי חורה להאריז"ל, ריש
 פ' בא; פ"ח שער הק"ט, פכ"ח).

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

בשורות טובות לרבי

להלן עוד מכתב ק' שהרבי "מתלונן" על זה שלא הודיעו לו בשורה טובה.

קצת רקע: א' מהמיוחדים שבחבורה, מהפעילים הנמרצים של הרבי, ה' הו"ח וכו' ר' שלמה יוסף ציפל. הרבה כבר נכתב עליו (אבל לא מספיק). הוא (ואָהיו) ה' ראש הקהילה "אוהל יעקב" במילאנו והוא זה שדיבר עם הרבי אודות הבאת סב הכלה הרה"ת ר' גרשון מענדל שי גרליק למילאנו.

מצו"ב מכתב שהרבי כתב לו (בר"ח ניסן תשל"ח) המדבר בעד עצמו.

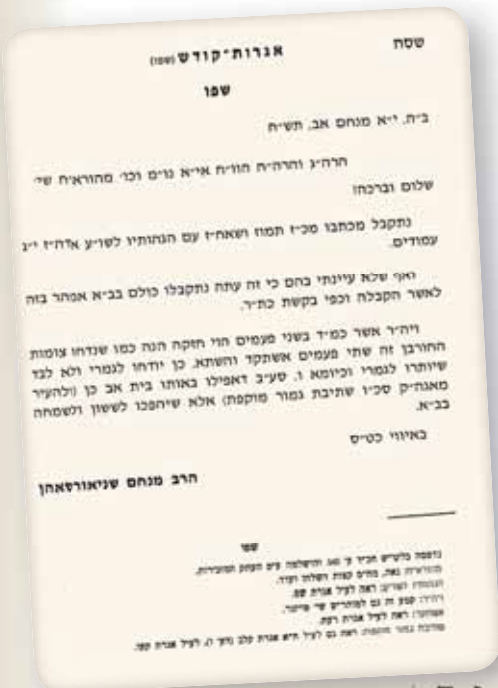
להעיר שבאותה שנה, ב"א ניסן, בנו ש' הנזכר במכתב זה השתתף בהתוועדות קודש של י"א ניסן, וישב ליד אבי הכלה.

אחרי ההתוועדות, כשהרבי יצא מחדרו לנסוע לביתו, המתינו אבי הכלה עם הבן הנ"ל לראות את הרבי שהולך הביתה. פתאום כשהרבי יצא, אמר שרוצה לחלק צדקה לכל האורחים. היות והבן הנ"ל גם אורח... מיד תפסו אבי הכלה שיקח גם הוא מהרבי השליחות לצדקה, והציגו לפני הרבי.

הרבי אמר לו באנגלית: I have a letter for you in my office כשהוא מסמן עם האצבע הק' לכיוון חדרו הק'. אחר-כך הרבי שאל איפה הוא יה' במשך החג (בכדי שיוכלו לשלוח לו המכתב) ושישאיר הכתובת במזכירות. לאחר החג הוא אכן קיבל מכתב מהרבי ושלה העתק ממנו לאבי הכלה שמיד מסרו ל"וועד להפצת שיחות" להדפיסו בלקו"ש (נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 344, ושם: "שמחתי לקבל מכתבו מי"ב אדר א'... שנמצא בישיבת הכותל וכו'". ובסופו: ממכתב כ"ה אדר ב' תשל"ח).

וראה לקמן במדור "התכתבות עם הרבי" המכתב שהרבי כתב על הבשורה טובה שנתקבלה ע"י הרש"מ קלמנסון (סב החתן).

תיקון טעות על ידי השוואה למקור

באגרות קודש ח"ב ע' שח נדפס המכתב דלקמן. קרוב לסופו כתוב: "דאפילו באותו בית אב כן" (ראה ההעתק). לכאן המילה "כן" אין לה הבנה כאן. אחרי העיון במכתב המקורי (שנשלח לסב הכלה הר"ש פוזנר) רואים שישנו כאן טעות המעתיק וצ"ל "כו". ולהעיר שגם המילה "גמור" מודגשת במקור משא"כ בנדפס.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

דיוק במראה-מקום

באגרות קודש ח"ג ע' רמ נדפסה האגרת הידועה (כללי-פרטי) מר"ח אדר תש"י. בהנדפס איתא: "והנה ידוע בספר יצירה אשר כל הבריאה מתחלקת לשלשה: עולם שנה נפש". אבל בטופס ששלח לסב הכלה (הר"ש פוזנר) כתב הרבי בכי"ק: והנה ידוע אשר יש ג' בחי' עולם שנה נפש (לקו"ת ס"פ חוקת. עט"ר. ועוד).

אגרות קודש והנה
אחד ואחד מבני ישראל פעלי דימסא לנתנו. וני"פ מירוש הניב נחובא
בשיתת שפחית תרצ"ג. זייער ארבעט איז - מאכן ליכטיג.
והנה ידוע בספר יצירה אשר כל הבריאה מתחלקת בשלשה: עולם
שנה נפש.
ואם כאשר נפש הפועל נמצאת במצב היגיל והתור רז"ל וחוזר
אשר הפעלים עצלים הרי אצ"ל שהתורה מתאמת בעת אשר יש
מקום לטעות ח"ו אשר רק לפני ישראל פעל צדיק מנהיג הדור
פעולתו לחיים לכל חי הוא נפש כל חי הקשורה בנפשו ואנ"ק כו.
ואם כאשר השנה כסדרה אמר"ל חיים קצר, מכל שכן בשנה
חסרה, במילוקן של צדיקים שאין אנו מוצאין תמורתן וירושלמי
ברכות פ"ב ה"ח. וראה איכ"ר פ"א ל"ג.
ואם כאשר העולם כמנהגו המלאכה, דהורה אור, מרובה, על אחת
כמה וכמה כבוא השמש בצהרים זו שמש של צדיק מרוב כ"ח בוגל
ההשן והעלם העולם ביותר, אשר רבה נדלה מלאכה הפעלים
ואחריהם כמה פעמים ככת.
והורנו כ"ק מר"ח אדר"ר וזקלקלת"ה נבג"ה וי"ע חכ"ם. אשר כ"ו
באנחה השיעור, ולא האוש ח"ו
המציאות מן המוצר והמציאות ומוכיל
דרכנו ומסרתנו הוא המועיל ב
די הארץ ואל ארז"בוינגען צום
במועל.
דרך סלולה ותפקיד גלוי ע'
המחשבים המקושרים, או הוי"ב
רוחו עומדת בקרבנו מס', לחת
סמנו, או בחתורות המצאות במ
אומץ בקיומן במועל מס', ס"ח
אמת"ר.

מרכז לעניני חנוך
Merkos L'Chinuch
CENTRAL OFFICE
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

התל"מ הר"ח ה"ח אי"א נ"מ זכ"ו
מור"ש

שלום וברכה

מוסר"ם, לזכות בה את הרבים, שיחה י"ם כסלו תשי"ח, שזה קמה חו"ל. ומבואר
ששר דבר המרפס בהקדמה שבראש החוברת.

קשה, במצב רוח הנכבדי, הכתיבה ומקנה על מכתבים בכלל, והכתיבה ק"ר האתחלקות
בפרט, כי ס"י יתחננו ונבמה נתחנא.

אבל מי אמנו יודע בהריי כבשי דרמנא, ונאנלוה לנו - אשר כל אשר ואחה מבני
ישראל פעלי דימסא לנתנו, וק"ם טירוש תצ"צ (תובא בשיתת שפחית תרצ"ג), זייער ארבעט
איז - מאכן ליכטיג.
והנה ידוע בספר יצירה אשר כל הבריאה מתחלקת בשלשה: עולם שנה נפש (לקו"ת ס"פ חוקת. עט"ר. ועוד).

ואם כאשר נפש הפועל נמצאת במצב היגיל והתור רז"ל וחוזר
אשר הפעלים עצלים הרי אצ"ל שהתורה מתאמת בעת אשר יש
מקום לטעות ח"ו אשר רק לפני ישראל פעל צדיק מנהיג הדור
פעולתו לחיים לכל חי הוא נפש כל חי הקשורה בנפשו ואנ"ק כו.
ואם כאשר השנה כסדרה אמר"ל חיים קצר, מכל שכן בשנה
חסרה, במילוקן של צדיקים שאין אנו מוצאין תמורתן וירושלמי
ברכות פ"ב ה"ח. וראה איכ"ר פ"א ל"ג.
ואם כאשר העולם כמנהגו המלאכה, דהורה אור, מרובה, על אחת
כמה וכמה כבוא השמש בצהרים זו שמש של צדיק מרוב כ"ח בוגל
ההשן והעלם העולם ביותר, אשר רבה נדלה מלאכה הפעלים
ואחריהם כמה פעמים ככת.
והורנו כ"ק מר"ח אדר"ר וזקלקלת"ה נבג"ה וי"ע חכ"ם, אשר לא באנחה השיעור,
ולא האוש ח"ו העצבות והליטות - הדרך המוציאה מן המיצר והצרה ומוכילה לפרחב וצמר.
ודרכנו ומסרתנו הוא המועיל במחשבת רבוב ומקשה, ובלשון הרב, ר"י הארץ וצל
ארז"בוינגען צום קשה, ע"ס דעל ארז"בוינגען אין א במועל".

דרך סלולה ותפקיד גלוי, על ע"ס כל אשר ואחה מאנ"ע, מחשבים, המקושרים, או
המחשבים לכ"ק מר"ח אדר"ר חכ"ם אשר, רוחו עומדת בקרבנו מס', לחתונן בהתורות
אשר קבלו בשרם סמנו, או בחתורות המצאות במאשריו ומכתביו, ולחסיף
אומץ בקיומן במועל מס', סיפקר און טיפקר, אמת"ר און נעץ אמת"ר.

והזריקה אותנו חמורה (ז"ג ע"ב), אשר צריקא דאחמטרי אשתבה בזה העולם המפסח
יחיר מבחימותי.
ועל ירי זה אשר נלך בדרך ישרה אשר חורנו, להקשר ולהקרב אליו, נזכה לחנאם
בכפלים, בקיום היעור נחמו נחמו עמי גו' כי מלאה צבאם גו' כל גיא ינשא גו'
(ישעי' ס) כל ששל ונמוך ינשא בניגד דאיינון ישראל דאיינון שלים (ז"ג ר"ט, א),
זכ"ק מר"ח אדר"ר יבוא בראשנו להוליכנו קוספיות לטרענו זכמו שנסאר ויחא דאטי
עם כי צדקא ה' קשה ומשמתינו עם ישראל (עין התחפא תקא יו"ד).

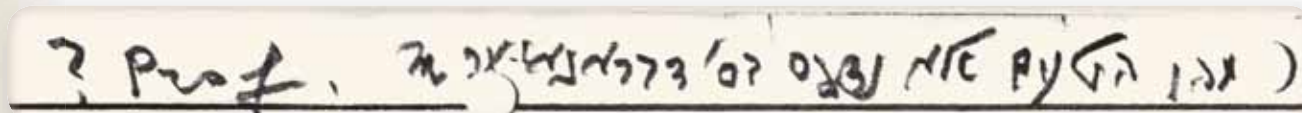
ברכה ופ"ש ס' החדורה ת'
ארב מנחם שניאורסאהן

מענות קודש בעניינים שונים

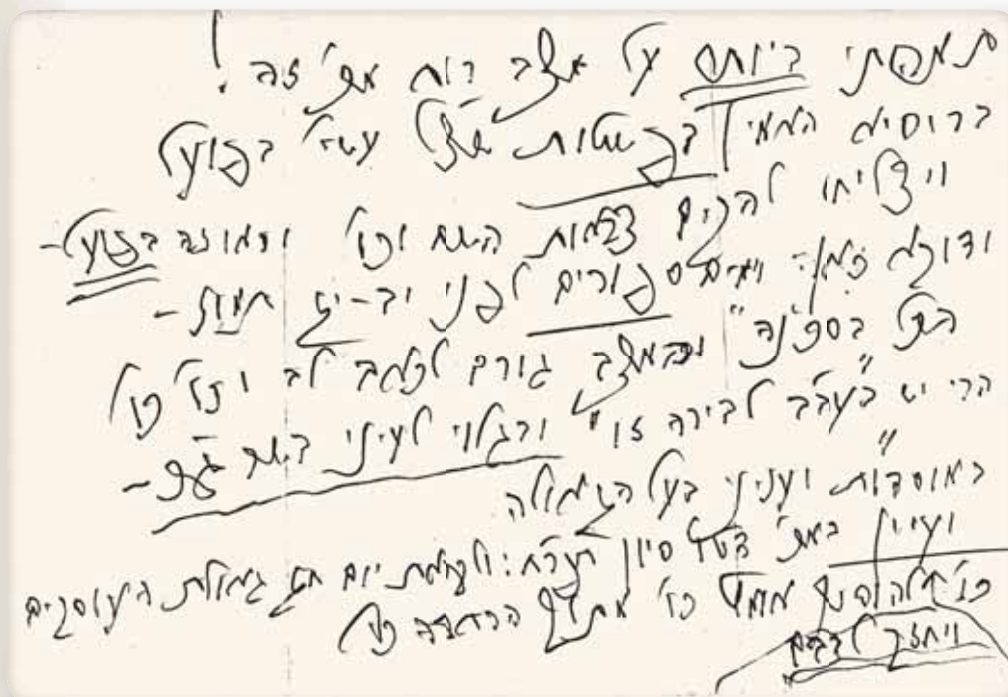

למרות שידוע שהרבי דיבר איטלקית, זכה אבי הכלה שפעם הרבי קיבל מכתב באיטלקית והמזכיר (הריל"ג) ביקש מאבי הכלה להעתיקו ללה"ק. הרבי כתב בכי"ק על המכתב: "להעתיק"

שליח באחת המדינות תירגם את ספרו של פראפעסור בראנאווער שי'. כשהרבי קיבל עותק שאל את השאלה: מהו הטעם שלא נדפס בס' דבראנאווער שי' [התואר]. prof.?

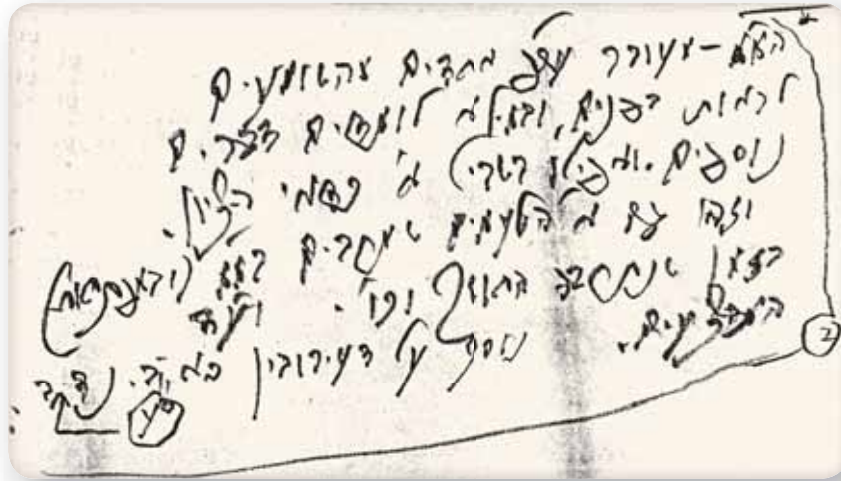
כנראה שהמענה הזה נכתב לפעיל שיצא מרוסיה, והתלונן על המצב, ועל כך הגיב הרבי: תמהתי ביותר על מצב רוח מכ' זה! ברוסיה האמין בפשטות שצ"ל עשי' בפועל ויצליחו להקים צבאות השם וכו' וראו זה בפועל - ודוקא כאן - וימים ספורים לפני י"ב-י"ג תמוז - הכל "בסכנה" והמצב גורם לכאב לב וכו' וכו' הרי "יש בעה"ב לבירה זו" ובגלוי לעיני בשר ג"כ - במוסדות וענייני בעל הגאולה

ועיין במכ' דט"ו סיון תפר"ח: ולקראת יום הגאולת העוסקים כו' ויחזק לבבם להוסיף אומץ כו' מתוך הרחבה כו'.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

מענות קודש בעניינים שונים

ענין המראי מקומות, המפתחות ללקו"ש וכו' והמבצעים.

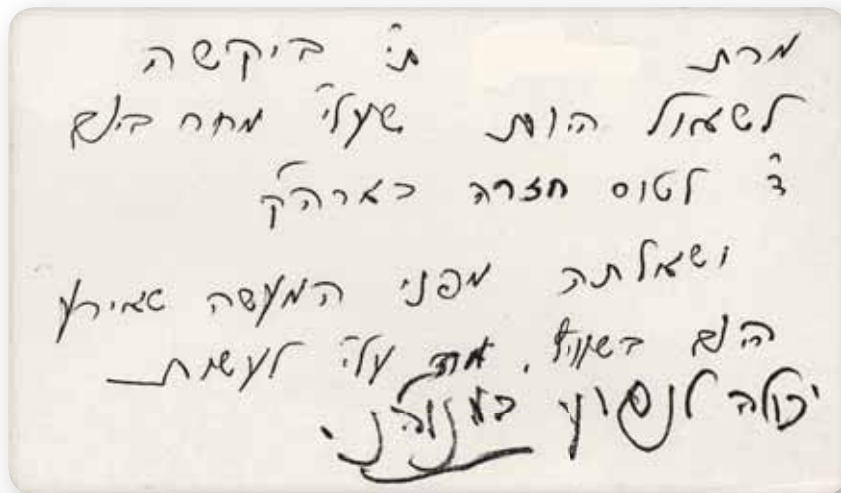
המ"מ – מעורר עכ"פ אחדים מהשומעים לראות בפנים, ובמילא לומדים דברים נוספים. ואפילו בשביל א' כדאי הציון. וזהו גם א' הטעמים שמרבים במ"מ (ובמפתחות) בזמן שנתרבה החושך וכו'.

וע"ד המבצעים.

נוסף על דעירובין כ"א סע"ב. נד סע"ב. -] שם מבואר שאין התורה ניקנית אלא ב"סימנים" וכו']

מנהיג ישראל

לאשה ששאלה לרבי שצריכה לנסוע לאה"ק אבל ממה שקרה בשווייץ (כנראה פיגוע וכו') מה עלי' לעשות - ענה הרבי: יכולה לנסוע במנוה"נ [-במנוחת הנפש]."

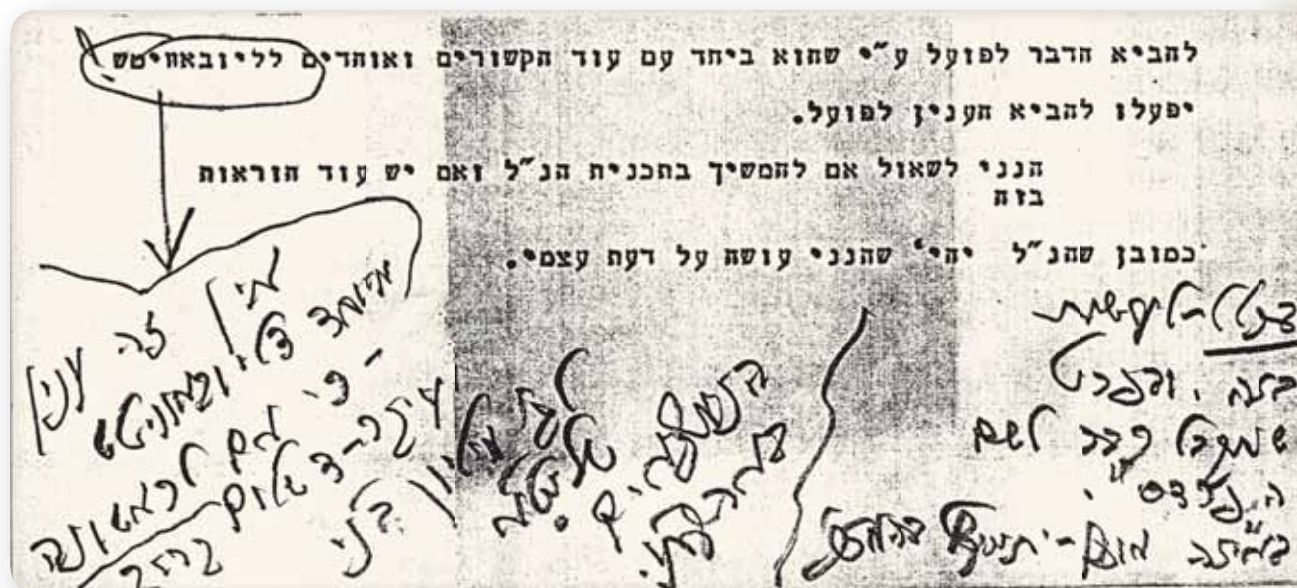

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

מענות קודש בעניינים שונים

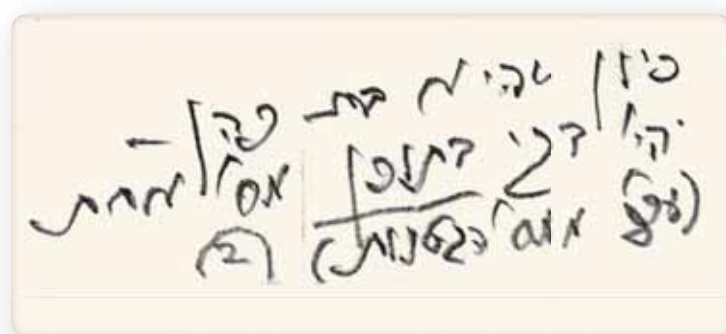
שלום בארץ הקודש

כנראה לא' שעסק בענייני שלימות ארץ הקודש "בכלל - לעשות בזה. ובפרט שנתקבל כבר לשם ה"פרדס". באיזה אופן - יתייעץ בהמזכ" [בהמזכירות].
במה שכתב שהוא רוצה להביא הדבר לפועל ע"י אוהדים לליובאוויטש, ענה הרבי: "אין זה ענין מיוחד דליובאוויטש - כי אם לראשונה עיקר - דשלום קרוב לג' מליון בני"י שליט"א הנמצאים באהקת"ו [בארץ הקודש תבנה ותכונן]."

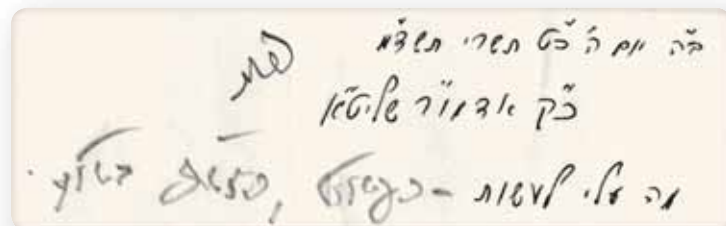
שידוך עם בת כהן

כיון שהיא בת כהן - יהי' בקי בתוכן מס' אחת (עכ"פ ממס' הקטנות).

לעשות כמו שכתוב בשו"ע

למישהו/יא שכתב לרבי והתחיל את מכתבו עם המילים "מה עלי לעשות"? הרבי ענה: " - כפשוט, כמש"כ [כמו שכתוב] בשו"ע"

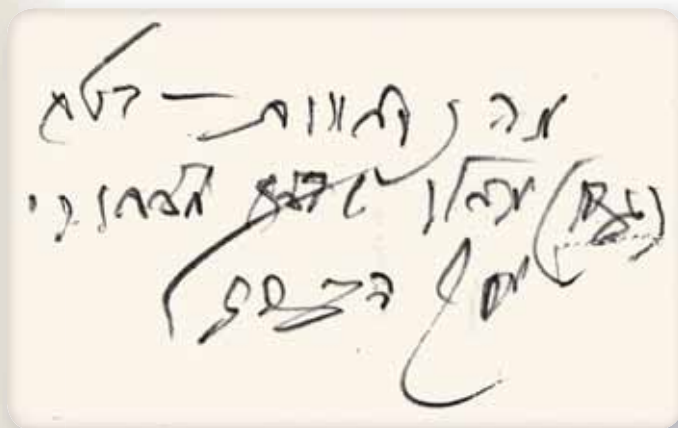

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

מענות קודש בעניינים שונים

נאומים

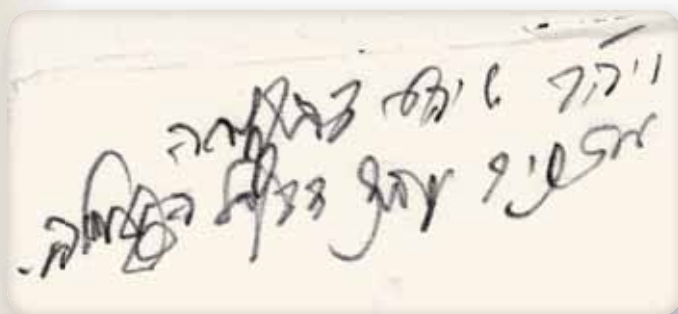
לתוכנית - כנראה - של גשי ובנות חב"ד בארץ הקודש
מהנאומות = בטח (גם) מאלו שבאו מאחורי מסך הברזל.

אני רחוקה - דאג
(עצ) עתה ידעו שיש לי
איש בדפוס

מענה בסמיכות ל"ב תמוז

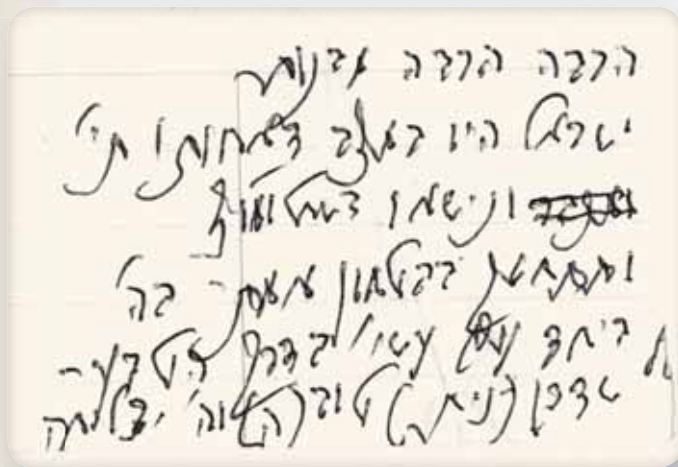
"ויה"ר שיהא בהצלחה אזכיר עה"צ [-על הציון] דבעל
הגאולה"

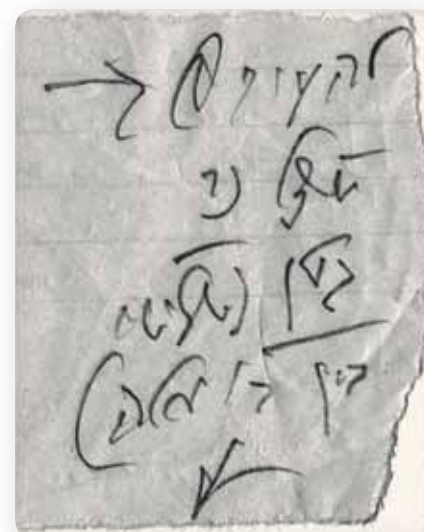
ויה"ר שיהא בהצלחה
אזכיר עתה שיש לי

בעניני שידוכים

הרבה הרבה מבנות ישראל היו במצב דאחותו תי' ונישאו
בשטומו"צ [בשעה טובה ומוצלחת] ותתחזק בבטחון
אמתי בה' ביחד עם עשי' בדרך הטבע - שדכן(-נית) טוב(ה)
וה' יצליחה.

הרבה הרבה מבנות
ישראל היו במצב דאחותו תי'
בשטומו"צ ונישאו
בשטומו"צ ונישאו
בשטומו"צ ונישאו

הציון
ע"פ
בין (שני)
בין (שני)

נר שלישי בציור של נש"ק

כנראה שזה הי' מענה לציור של נש"ק שמופיעות בו רק שני נרות, ע"ז העיר
הרבי:
להעיר שצ"ל נר קטן (שלישי בין ב' אלה)

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

מענות קודש בעניינים שונים

צדקה בבית הרפואה [אפילו לאינם יהודים]

המזכיר כתב: הנציג של... לארה"ב וקנדה סבל מהתקף לב ונמצא בבית הרפואה בניו יארק אוניווערסיטי וכנראה יצטרך לעבור ניתוח על צינורי הלב ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.
וע"ז ענה הרבי: מהיר: כדאי שיביאו לו לשם א צדקה פושקע ופעמיים בימות החול (לפני תפילת שחרית ומנחה) יתרום לתוכה מטבע. ומה טוב שיעורר שאר הנמצאים שם שכן יעשו גם הם. [זה שייך גם לאינם יהודים]. וזכות כהנ"ל תעמוד לו בכהנ"ל. אזכיר עה"צ.

הנציג של
ארצות הברית
היה צריך ניתוח
לב ומבקשים ברכת
אדמו"ר שליט"א.
וע"ז ענה הרבי: מהיר:
כדאי שיביאו לו לשם
א צדקה פושקע ופעמיים
בימות החול (לפני תפילת
שחרית ומנחה) יתרום
לתוכה מטבע. ומה טוב
שיעורר שאר הנמצאים שם
שכן יעשו גם הם. [זה שייך
גם לאינם יהודים]. וזכות
כהנ"ל תעמוד לו בכהנ"ל.
אזכיר עה"צ.

צדקה

הנציג של
ארצות הברית
היה צריך ניתוח
לב ומבקשים ברכת
אדמו"ר שליט"א.
וע"ז ענה הרבי: מהיר:
כדאי שיביאו לו לשם
א צדקה פושקע ופעמיים
בימות החול (לפני תפילת
שחרית ומנחה) יתרום
לתוכה מטבע. ומה טוב
שיעורר שאר הנמצאים שם
שכן יעשו גם הם. [זה שייך
גם לאינם יהודים]. וזכות
כהנ"ל תעמוד לו בכהנ"ל.
אזכיר עה"צ.

תקנת רבותינו נשיאנו של "בור על גבי בור"

תשובות הרבי שולבו בתוך מכתבו של הכותב, במקומות המתאימים, עם ציטוט המילים מתוך מכתבו, עליהן מוסבות מענה הרבי.

בראש המכתב הראשון כתב לכללות המכתב:

"צ"ע למי קורא מדענים – ובכל אופן מי שאינו יודע שאין מי באר אחד שווה להשני בכל פרט דהנ"ל ועאכו"כ – בנוגע להכלל, וכן – בנוגע למי גשם – דיום א' לשני, וכן בנוגע למים – שאובים ממקום א' להשני וכו' ובכ"ז מכריז כללים כהנ"ל ובפשיטות גמורה – אינו בגדר מדען כלל"

ב"ה. כ"ח שבט תש"מ.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בנוגע לתקנת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע דבור ע"ג בור - התברר ע"י העסקנים דמקוה טהרה דפה שלפי דעת מומחי המדע אף באופן

כזה כל המים מתערבים מעצמם, ובמשך זמן קצר ביותר, ובפרט במי גשמים ומים שאובים - להיות שהמ"ש כבדים יותר לרגל המינרלי וכו' שבתוכם, גם עשו

(בעצמם ובלברטריות) כו"כ נסיונות באופנים שונים [היינו ע"י בדיקת המלח והמינרלים וכו' שבמים לפני שהוכנסו לבורות ואח"כ; ע"י מים צבועים וכו'], - ולכאן, לפום ריהטא רואים בחוש כדברי המדענים*.

בפה - כולם הופתעו מהנ"ל, ויתכן שמשו"ז יעשו שינויים במקואות טהרה דפה**.

ושאלתי ובקשתי: במה היא נקודת המעות, היינו החילוק בין דברי המדענים (והנסיונות הנ"ל) להמכוון ברשימה מדברי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, ואיך להסביר זאת.

..... בן.....

* יוצא מן הכלל: כשהמים התחתונים מי באר העשירים במינרלים וכו', או כשמערבים מלח במים התחתונים. והנה אני טענתי שמכל הנסיונות שעשו אין שום סתירה להמבואר ברשימה הנ"ל, כי יתכן שאף שהמ"ש כבדים יותר - מ"מ השינוי הגדול במדת החום מכריע [משא"כ בנסיונות שעשו (בכלים של זכוכית בכעין בור ע"ג בור) הנה לרגל שהזכוכית מעביר את החום, ושהכל עומד ע"ג קרקע - במשך זמן קצר מדת החום בב' החלקים משתווה].

ידועה תקנת רבותינו נשיאנו שמקוה טהרה תהי' בנוי באופן של "בור ע"ג בור". בדרך כלל, כל הנכתב בנידון זה בספרות הפוסקים וכו' הם דיונים מהפן ה"הלכתי" ובמושגים הלכתיים [דהיינו, שלשיטתם, אולי זה גדר "קטפרס", חום המים, התערבות המים וכו', (ענינים שכבר הופרכו וכו')] שאכ"מ להאריך בזה.

במענה שלפנינו, הרבי מתייחס לזה מהצד ה"מציאותי" וה"מדעי" (עם הוכחות הן מהצד המדעי והן מדוגמאות בהלכה). מובן ופשוט שבתחום המדע הנה (רוב) הלומדים, ובפרט ה"ידענים", אינם יכולים להתווכח... שהרי אין להם את הידע שישנו לצדיק ונשיא הדור בחכמת הטבע (ועאכו"כ בחכמת התורה), וכפשוט.

וכאן המקום להזכיר לטובה, מו"ר הרה"ג והרה"ח הרב יהודה קלמן מארלאו ז"ל, שזכורני איך שאצלו היו תקנות רבותינו נשיאנו בגדר של "תורה שבכתב" ואין לך רשות וכו', והי' מתנהג בזה באופן של גאון יעקב. פעם, כשעסקנו בעניני מקוואות, והזכרתי לו [באותן השנים שקבלתי שימוש בהבד"ץ דקראון הייטס בהוראת הרב חודקוב ואכ"מ] ששמעתי פעם שאומרים בשם הרבי ענינים "מדעיים" בעניני בור ע"ג בור ואינני יודע מה הם, והוא אמר לי "יש לי בשבילך הפתעה", והוא נהג בי עין טובה ונתן לי העתק ממענה ק' זה שהי' תח"י (שנשלח לו מא' השלוחים שי'). ומני אז, כשנתתי שיעורים בענין זה (בור ע"ג בור), כולם היו מתפלאים מהבהרת הדברים ובעיקר מהדוגמאות, שכמוכן אמרתים בשם אומרם.

[ולהעיר שעפ"ז סרו (רוב?) הקושיות ששואלים בענין זה שהועתקו בהספר "תיקוני מקוואות", ואכ"מ.]

עד עכשיו לא רציתי לפרסמו (מפני כמה טעמים ואכ"מ), אבל היות וראיתי שלאחרונה זה נתפרסם [ע"י רא"ר שי' בא' הקובצים], וחסר שמה כמה קטעים והבהרות (לדוגמא: על איזה מילים התעכב הרבי במענתו הק' וכו'), על כן, לתועלת המעינים, העתקתי גם את לשון השאלה ועשיתי סימון לאיזה מילים בהשאלה מכוון המענה הק'.

וזאת למודעי: ענין זה שונה משאר הדברים המתפרסמים ב"תשורה" זו, כי אין תח"י העתק מהכ"ק עצמו. דהיינו: ידוע, שהרבה ממענות הרבי לא באו באופן של "מכתב" אלא השואל הי' רושם את השאלה על נייר (ושומר העתק לעצמו מהשאלה), הרבי הי' משיב כמה מילים או כמה שורות בכ"ק על גבי מכתב השואל, והשואל הי' מורשה להעתיק את נוסח המענה על ההעתק ששמר אצלו, והכ"ק עצמו הי' מוחזר לרבי. לכן בנדו"ד, ישנו לפני רק העתק המענה שהשואל העתיק ולא העתק מהכ"ק עצמו, ולכן צריך להיות בזה הסתייגות מסויימת, אבל מהלשון נראה שהמעתיק דיין בכתבו.

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

2) בנוסף לזה, עשו עסקני המקוה (בעצמם) נסיונות בכלים של זכויות המנוקבים זל"ז בכעין בור ע"ג בור (היינו שלקחו כלי זכויות גדולה ותיקנו באמצעה ריצפה עם נקב קטן), וב2 אופנים:

א) נתנו מי גשמים ומ"ש לבדיקה כימית שהראה חילוקים גדולים במינרלים וכו' שבב' מימות אלו. אח"כ הכניסו (בזהירות - כדי שלא יתערבו) ב' המימות 2ל חלקי הכלי הנ"ל ועמדו כך, בלי כל תנועה, משך כמה ימים. לאחר כמה ימים הביאו

בין המ"ג והמ"ש
"בנוגע למינעראלים".

הוסיפו סוג צבע
"יטיף טיפת דיו אחת לכוס מים - ויראה שכרגע ישפיע על כל המים - האומנם לדעתו זוהי הוכחה שכל המים יתערבו כרגע?!"

את המים (שהוציאו אותם בזהירות כנ"ל) לבדיקה נוספת. תוצאות הבדיקה: כמעט שלא הי' שום חילוק בין המ"ג והמ"ש.

ב) הוסיפו סוג צבע מיוחד במים שבא' ה"בורות" (הי' צבע כזה שלפה"נ "קלטו" המים את הצבע, והכל נהי' כ"גוש" אחד). כעבור משך זמן שעמדו המים בכלי הנ"ל (בלי כל תנועה) - הנה הצבע שבמים שבב' חלקי הכלי הי' אותו הדבר ממש. - לא הי' בזה נפק"מ

באם המי צבע היו מלכתחילה למעלה או למטה. [אלא שהי' נפק"מ בזה שבאם המים העליונים והתחתונים היו מאותו הסוג (היינו ששניהם היו או מ"ג או מ"ש) - אז זה לקח כב' או ג' ימים

בערך עד שהצבע השתווה; וכשלמעלה היו מ"ש ולמטה מ"ג אז השתווה הצבע בזמן קצר יותר**].
והשאלה:

1) איך הנ"ל מתאים עם תקנת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע?

2) האם לפועל הכונה שבבור ע"ג בור גם במשך זמן ארוך (שנה ויותר) לא יתערבו המים העליונים והתחתונים?

3) באם הכונה כנ"ל שגם במשך זמן ארוך לא יתערבו המים העליונים והתחתונים - האם זה רק כשיש שינוי (גדול) במידת החום שבמים העליונים והתחתונים [שלפי"ז מה יהי' כשמחממים המ"ש בתוך בור הטבילה, או כשלא מריקים המ"ש מהמקוה מיד ונשארים שם עד שמצטננים].

או האולי גם כשאין שינוי במידת החום [וכדמשמע מהדוגמא של "צלוחית טה" (אלא שלא זכיתי להבין

אמנם לפי"ז: 1) הדבר יהי' כן רק במקוה שברשימה הנ"ל, ולא במקוואות שעושים היום בעולם דבור ההשקה הוא בור ע"ג בור. 2) גם במקוואות שלנו מה אפשר להגיד: א) כשמכניסים לבור הטבילה מ"ש צוננים ומחממים אותם שם. ב) אם לא מריקים המ"ש מהמקוה מיד, ונשארים שם עד שמצטננים.

** בשכונתינו: המים שבבור הטבילה (הנכנסים דרך בור זריעה) משקים תמיד לאוצר של מ"ג המושק לעוד אוצר דמ"ג. אלא שאת ההשקה שבין ב' האוצרות פותחים רק פעם בכשבועיים למס' דקות (ולפמש"כ אדמו"ר הצ"צ ביור"ד סו"ס קעא (ועוד) לא הרויחו בזה כלום. לאחר שעוררתי ע"ז השכילו לעשות נקב קטן בפקק שבין ב' האוצרות, וצ"ע). את המ"ג לא מחליפים מעולם, ולפי המצב עכשיו - גם אין אופן איך להחליפם.

בבנין המקוה הנ"ל עוד מקוה שבור ההשקה הוא בור ע"ג בור, אלא שעתה משתמשים בו לגברים. מתחילה עוררתי לפתוח גם מקוה זה לט"ג, אבל אח"כ נסתפקתי בדבר, אם יש בזה המעלה המבואר ברשימה הנ"ל (מטעם הנ"ל). - גם במקוה זה אין לע"ע דרך להחליף את המ"ג.

"ידבר בכ"ז עם הרז"ש שי' דווארקין"

עד כאן המכתב הראשון.
לאחר שקיבל את מענה הרבי, שלח מכתב נוסף, כדלהלן:

בראש המכתב השני כתב לכללות המכתב:

"בכל אופן: 1) לכו"ע - בזו ע"ג זו ההתערבות קשה יותר ואטית יותר ופחות בשלימות - מאשר הברירה היחידה האחרת - זו בצד זו. 2) כשמדת החום השתווה - אין זה ראוי כלל שהמים התערבו (ומתכת יוכיח). 3) כשהמלח (ושאר מינעראלן) נתפשט ונתערב - מה זו ראוי שהמים נתערבו (ויש להביא ראוי' מדין מליחה במלח - ששואב הדם מבפנים, אבל הבשר אינו זז ממקומו)."

ב"ה, ט' אדר תש"מ.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

באשר לא זכיתי להבין תשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א על מכתבי נידון תקנת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

הנני להבהיר בזה הספיקות שבמכתבי הא' (שהשתדלתי לקצר בו כדי לא להטריח כו').

1) ה"מדענים" (-ואמרו לי שדיברו עם מומחים ב2 מקצועות נפרדות)

אמרו בלשון של ודאות ופשיטות שזה מטבע המים שיש תנועה תמידית (כמדומני השתמשו בל' "fusion"). והכל מתערב*.

של ודאות ופשיטות
"כשיחפש ימצא "מדענים"
שאומרים ההיפך."

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

או כשעירבו בתוכם כמות של מלח שאז - ביום (או יומיים?) הראשון קלטו המים התחתונים מעט מהצבע שבמים העליונים, אבל אח"כ עמדו לבע' שבועיים ויותר ולפה"נ לעין לא הוסיפו המים התחתונים לקלוט מהצבע שבמים העליונים.

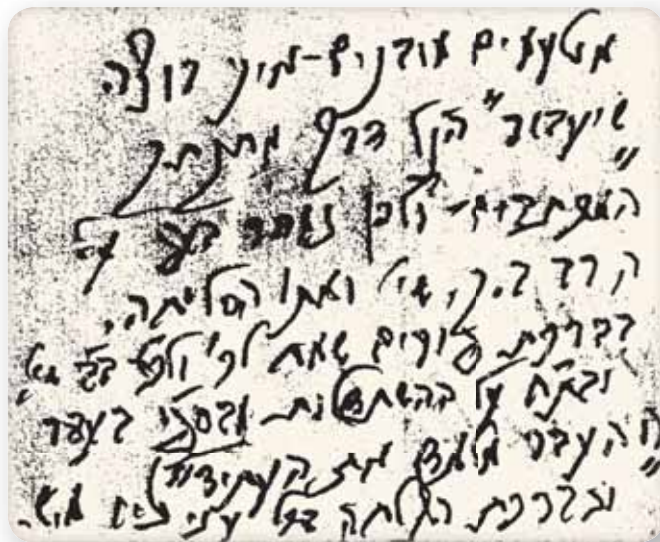
בסיום המכתב השני כתב הרבי:

"ישנם מי צבעים - שכמותם צובע מאה אלף ככה (ויותר) כמות מים - ומה זה שייך לעירוב המים?"
"ישאל מדענים הנ"ל - הנכון שבאוקינוס (ובכמה ימים שחקרו) יש עד היום חילוקים חשובים ורבים בין שכבות המים מלמעלמ"ט"

כונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה). - ואולי שאני התם כיון דאין "ריצפה" המפסיק] - שלפי"ז יש מעלה גם כשבור ההשקה הוא בור ע"ג בור (וכשאינן מקוה כתקנת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ממש, יש להעדיף מקוה כזה).
..... בן.....

*ולפום ריהטא יש להעיר בזה מחי' הריטב"א למכות ד"ד ע"א וז"ל: והנכון בזה מה שפ"י הראב"ד בשם ר"מ הדרשן דשאני הכא דהים הגדול מימיו מלוחים וכבדים ואין המים המתוקים מתערבים עמהם וכו'. - דלכא' משמע דבלאה"כ (היינו כשכולם יהיו מתוקים) הי' הכל מתערב אף ד"קאי וקיימא".

**יוצא מכלל הנ"ל כשהמים התחתונים היו מי באר,

לאחד שהרבי נתן לו את המסר ע"י סב הכלה הרב ירחמיאל בנימין הלוי קליין שי:
מטעמים מובנים - אינני רוצה "שיעבור" הנ"ל דרך מתקתק המכתבים - ולכן נמסר בע"פ ע"י הרב ב.ק. [-בנימין קליין] שי' ואתו הסליחה. בברכת פורים שמח לך ולכל ב"ב שי'. ובת"ח על ההשתדלות ובספ"י [ובסבר פנים יפות] בעבר ("והעבר מלמד את העתיד"). ובברכת הצלחה בכל עניניו מ.ש.

תמונות הרבי במעגל השנה

הסבא של הכלה, הרה"ח וכו' ר' ירחמיאל בנימין הלוי שי' קליין, זכה להיות א' ממזכירי הרבי במשך עשיריות בשנים באופן של "לא ימיש מתוך האוהל". בכדי לקיים את ה"והיו עיניך רואות את מוריך" בחרנו בצרור **תמונות** שהמיוחד באוסף-תמונות זה הוא, שיכולות לתת לדור הצעיר קצת מושג מהסדר-היום של הרבי, מעגל השנה, ורגעים מיוחדים בליובאוויטש. ויה"ר שנזכה תיכף ומיד לקיום הייעוד בפועל של "והיו עיניך רואות את מוריך", כפשוטו!!

סדר התמונות:

- א. הרבי מגיע ל-770 בבוקר
- ב. קריאת התורה בשחרית ובשנים האחרונות - כל התפילה.
- ג. הנסיעה למקווה וחזרה מהמקווה.
- ד. מנחה וקידוש לבנה.
- ה. מעגל השנה: סליחות, כפרות, לעקאה, מוצאי יום כיפור, ד' מינים, מים שלנו, ביעור חמץ, מצה, ל"ג בעומר, תשעה באב.
- ו. חלוקת הברכות והדולרים ליד גן עדן התחתון ובבית הכנסת.
- ז. יחידות כלליות, ויחידות ל"מחנה ישראל".
- ח. התועדויות וכוס של ברכה.
- ט. רגעים מיוחדים: תערוכת ר"ב נחשון, שיחה לילדים, הנסיעה לאוהל, צאתכם לשלום לאורחים, ביקור שז"ר, ביקור הרבנים הראשיים, - להבדיל - הלוי, ל"ג בעומר תשי"ז.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

הרבי מגיע ל-770 בבוקר

בשנים מאוחרות יותר

הרבי נכנס לתפילה

עד שנת תשמ"ח הרבי היה מתפלל תפילת שחרית ביחידות, ונכנס רק בימי ב' וה' לקריאת התורה, ומקבל עליה "שלישי" (ב' התמונות הראשונות). אחרי תשמ"ח, הרבי התחיל להתפלל למטה כל התפילות, ויורד דרך המעלית.

חלוקת צדקה לפני מנחה

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

הנסיעה למקווה וחזרה מהמקווה

כנראה שהרבי מדבר עם הצלם (פריידין)

ביציאה מהמקווה ובהגיעו ל-770, מכין מטבעות לחלק לילדים שעמדו שם לתת לצדקה

מנחה וקידוש לבנה

למעלה: הרבי יוצא מחדרו לתפילת מנחה או ערבית
למטה: ברכת כהנים בתענית ציבור

עליה לתורה בתענית ציבור

קידוש לבנה

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

מעגל השנה

סליחות, כפרות, לעקאח, מוצאי יום כיפור, ד' מינים, מים שלנו, ביעור חמץ, מצה, ל"ג בעומר, תשעה באב.

"לעקאח"

מצוות "כיסוי הדם"

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

בחלוקת ד' מינים בגן עדן התחתון

שריפת חמץ

שאיבת 'מים שלנו'

חלוקת מצה בערב פסח

תשעה באב

תהלוכת ל"ג בעומר

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

חלוקת הברכות והדולרים

ליד גן עדן התחתון ובבית הכנסת

המזכיר מוסר לרבי את החבילה המכילה את כל הדברים שניתנו לרבי במהלך חלוקת הברכות/דולרים.

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

יחידות כלליות, ויחידות ל"מחנה ישראל"

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

התוועדויות וכוס של ברכה

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

רגעים מיוחדים

תערוכת ר"ב נחשון, שיחה לילדים, הנסיעה לאוהל, צאתכם לשלום לאורחים

באופן נדיר, ביקר הרבי בתערוכת הציורים של הצייר ר' ברוך נחשון מקרית-ארבע, שהתקיימה בבניין 788 איסטערן פארקוויי

המזכיר מכין את המיקרופון לפני השיחה לילדים

צאתכם לשלום לאורחים

בדרך לאוהל הק'

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

רגעים מיוחדים

ביקור שז"ר, ביקור הרבנים הראשיים, - להבדיל - הלוי, ל"ג בעומר תשי"ז

ל"ג בעומר תשי"ז. סב הכלה עומד הראשון משמאל לחלון

מדור התכתבות עם הרבי

זכה סב החתן, הרה"ת ר' שלום מענדל שי' קלמנסון (ישלח לו השי"ת רפו"ש ומהירה) שמיד אחרי הבריחה הידועה מרוסיה בשנת תש"ו התחיל לפעול בהרבה ענינים שונים עבור הרבי שהי' אז החדב"נ. משפחתו מכינים את כל החומר בצורה מסודרת וכו' ועוד חזון למועד.

מתוך ההתכתבות הזאת רואים את החיבה יתירה שנודעת לו, כי הוא הי' גם "איש הקשר" בין הרבי לאמו הרבנית הצדקנית כששהתה באירופה אחרי המלחמה (כפי שרואים במכתבים שרובם נכתבו בכי"ק וכו'); הי' המנהל של המוסד לבנות "בית שרה" שהי' א' מהמוסדות שתחת ה"מרכז לענייני חינוך" וכו' וכו'.

בהשגח"פ, אחת מהנשים הפעילות והמיוחדות בליובאוויטש, שאין גומרין עלי' את ההלל, שפעלה עבור הרבי באותה תקופה (בזמן הבריחה הנ"ל) היא הדודה-זקנה של הכלה, מרת **הדסה פרמן** (גרליק - אחותו של סב הכלה הרה"ח ר' גרשון מענדל שי' השליח במילאנו) הידועה בשם "מומע דאסע".

כ"דרכם בקודש" של הפליטים הנה רובם/ן הי' פיהם/ן סתום ואף פעם לא רצו לדבר על ה"עבר" אם מפני הפחד או מפני העניויות, וחבל על דאבדין וכו'. סיפורי הגבורה שמספרים אודותיה הן להפליא ועוד חזון למועד (היא היתה מרגלת עבור ממשלת רוסיה, נאסרה עבור העזרה לבריחה וכו'). לימים (אחרי הבריחה) היא פעלה ביחד עם סב החתן בהמוסד "בית שרה", ובארכיונו נמצאים הרבה מסמכים בזה, וכפי שיסופר להלן.

ונעתיק כאן רק משפט א' מתוך הספר "תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית" ע' תה (מתוך מכתב שנשלח לרבי): היא (מרת הדסה) ניהלה את ה"בית שרה" עד נסיעתה מפראג... בכ"ד טבת מודיע על כך רש"מ שי' לכ"ק אדמו"ר שליט"א [אז החדב"נ]: **בענין ה"בית שרה", הנה הדסה גארעליק נסעה מפה... הנהלת הבית הספר נמסר ל"ועד" הנבחר באסיפה לערך שלושים נשים. אבל זה מוכרח אני להגיד שאין ביניהם אפילו אחת שתהי' בר פועל כמו הדסה גארעליק.**

ענבי הגפן בענבי הגפן, זכו שני פעילים אלה, מקושרים לאילנא דחיי, שלימים הנכד של א' מתחתן עם האחיינית של השני'....

ולכן, בעמודים שלפנינו בחרנו רק בחלק מהתכתבות היסטורית זו השייכת לב' המשפחות, ועוד חזון למועד.

תודתינו נתונה לבן-דוד החתן הרה"ת ר' שלום דובער שי' פרידלאנד על שהמציא לנו העתק מההתכתבות הנ"ל.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

Tel. PResident 4-0507-1866

Merkos
L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

מרכז
לענייני חינוך

770 איסטערן פארקווי

ברוקלין, נ. י.

Rabbi Joseph I. Schmeissmann,
President

Chairman, Exec. Committee
Rabbi Mendel Schmeissmann

Director
Rabbi M. A. Hodakova

Executive Secretary
Niman J. Mindel, M. A.

ג' ויהי ה'תש"א

ב"ה

כבוד הו"ח אי"א נו"ם וכו'
מחורשים שי' קאלמענסאן

כ"ק אדמו"ר שליט"א סלובאוויטש,
נשיא

יו"ר ועד הפועל:

הרב מנחם מ. שניאורסאן

מנהל:

הרב ח. מ. א. הדקוב

מזכיר ראשי:

נימן י. מינדל

שלום וברכה

מכתבו מיום ד' חולדות נכון נחקבל וז"ה על שלחו מכתבי לאמי מורתי שליט"א ולפלא גדול על אשר אינו מזכיר ע"ד שלומה ובריאותה אם אנ"ש הנצאים שמה עוזרים בידה כפי יכולתם בכל הנצרך לה (ופשיטא אשר עלי לסלק) וכו', ובודאי ימלא במכתבו הבא בפרטיות.

כפי בקשתו נשלח על שמו כמה מהוצאותינו (בהכילה בפני עצמה) ומטובו לאשר הקבלה ועליו לסדר אשר ישתמשו בהם רבים, אם עי"ז שיה"ו מונחים במקום טובים נמצאים שם (ביהכ"נ, הדר לקריאה וכו') או ע"י שאלה ע"ם להגזיר ולהזרז ולהשאלם לאחר, וכל המזכה את הרבים זכות הרבים חלוי בו.

שמעתי אשר במחננו עתה יש ספרי חבידי אשר הדפיסום באונגארון טשכ"י וכו' במשך הכלחמה וסמוך לה מלאהרי' (אצל הרב ראפאארט ?) ומטובו להודיע ולשלוח לכאן עקז' אחד מכל ספר וספר-ע"ש המלי"ה או קהת. ומובן אשר אשר נשלח ספרים אחרים המורחם, כפי הוראתו.

הדפננו פה במהדורא חדשה עם איזה תיקונים והוספות ע"פ הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א את הסידור תהלה ד' (כמדומה שנתעסק בו אביו בהיותו בפ"ב) וג"ז נשלח על שמו, וכפי הנ"ל, ומטובו לאשר קבלה כל החבילות.

אחכה מכתבו מכשר טוב בנוגע לאמי מורתי שליט"א בתקדמ. יעז"ן בח"י עה"פ נפתלי אילה, ובסדרש הובא ב' בס' צרור המור; נפתלי אילה שלוחה על נפתלי נאמר שהי איש שלום ולו עשו אביו ואחיו שליח לבשר שלום וי"ל שייכות נפתלי, מהירות ובשורות טובות ע"פ המבואר באוה"ח להצ"צ שנפתלי הוא סלי תפלה וחבור מלמע' מעלה עד למטה מטה, וכשהולך במהירות הוא אך טוב וחסד וכנודע בענין שקדים דאהרן (לקו"ח ס"פ קרת).

באיווי כס"ם

M. A. Hodakova
הרב מנחם שניאורסאן
יו"ר ועד הפועל

הרבי כותב לסב החתן אודות אמו הרבנית, שילוח ספרים וכו'

מרכז לעניני חנוך
MERKOS L'INYONEI CHINUCH, Inc.

תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר שליטא מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN, N. Y.

Tel. PResident 4-0507

ב"ה

יב מנחם אב חש"ז

כבוד ידידנו הנכבד והנעלה
הרב ר" שלום מענדל שי" קאלמענסאן

שלום וברכה. במענה על מכתבו מכ"ז חס"ז.

המכתב מהדסה גארעליק לא הגיע עדיין,
ומתענינים אנו מאד לדעת כל הפרטים הנוגעים לכיח"ס.
היום שלחנו לכם 3 ספרנו חלק ד ו' 3 ספרנו
חלק ה ו' 10 שמועסן מחדשים שונים.

ע"פ בקשתו מצרפים אנו לזה החמשך מהכנסת

חלמודים (מחלקה ה.ו.ז.ח.)

בברכה לאלתר לתשובה
לאחרלגאולה.

חרב ח.ס.א. חדקוב.

"המכתב מהדסה גארעליק לא הגיע עדיין"

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

MACHNE ISRAEL
770 EASTERN PARKWAY
Brooklyn, N. Y.
Tel. SLocum 6-2919

מחנה ישראל
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.
טעל. סלאקום 6-2919

ב"ה   ז' טר חשוון, תש"ח

כבוד הווי"ח אי"א נו"ם וכו'
מהורש"ם שי'

שלום וברכה.
מכתבי הקודמים ביחד עם המאמרים ומכ"ה המצורפים להם
נטו קבל בטועדם. ולפלא שלא הודיע מקבלתם.
בבקשה להטעיא המוסג"פ בהקדם האפשרי לר"ד בראווטאן
ות"ח מראש.
י"א שנצרך לעשות ניירות בשביל הדסה גארעליק. ותימה
על בלבול הסדרים שכא"א כותב מה שנלפענ"ד ולמי שנלפע"ד,
וסו"ס סובלים עי"ז אותם הנוזקקים לעזרה. ומטובו להודיעני
מצב ענין זה, וכן מהותה בכלל. ואם נחוץ לעשות ניירות
(ורוצה לנסוע אף בלי מסרה) להודיע שמה, שנותי כפי
הרשום בתעודתה וכו'. אולי אפשר שתהא מקוואטא של
מדינתי אני מלפנים?
בודאי יודיע מהנעשה בבניה"ס תמידים כסדרם כמקובל.
כ"ק מו"ח אד"ש שואל מה נעשה ע"ד הכת"י שמסרתי מכבר
ע"י הר"ל מאצקין להשתדל להביאם משם.

באיווי כש"ס
ג. א. א. א.
הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

זה עתה נתקבל מכתבו (בצירוף הרשימה ע"ד חגיגת שמח"ת) ומוסג"פ מכתב להר"נ שי' נעמענאוו וגם המאמר
דמוציוהכ"פ. אם הר"נ כבר נסע משם, בכ"ז ישלח המאמר לפאק' [ינג], כי בפאר' [יז] כבר ישנו.

מכתב הרבי "לעשות ניירות בשביל הדסה גארעליק. ותימה על בלבול הסדרים וכו"
בשולי המכתב הוסיף הרבי בכת"ק:
זה עתה נתקבל מכתבו (בצירוף הרשימה ע"ד חגיגת שמח"ת) ומוסג"פ מכתב להר"נ שי' נעמענאוו וגם המאמר
דמוציוהכ"פ. אם הר"נ כבר נסע משם, בכ"ז ישלח המאמר לפאק' [ינג], כי בפאר' [יז] כבר ישנו.

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

להרש"מ
קלמנסון

ב"ה. יח" תשרי תשס"ז
ברוקלין

מתפללי בית הכנסת לאמבארד סטרי
בעיר דובלין, ובראשם הגבאי מר
צבי מאזלין,
ד' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

דורך הור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה" שלום מענדל שי" שו"ב
קלמנסון, איז מיר אנגעקומען די גוטע בשורה, אז אין אייער שוהל ווערט
אנגעהאלטען די תקנת קדמונים זו זאגען יעדער טאג אין דער פריה נאכן
דאוונען דעם יום תהלים - ווי זער תהלים ווערט פארטיילט אויף די טעג
פון חדש-.

ואשרי חלקם, און וי גרויסקייט פון דעם זכות איז גאר ניט
גענוג ווערטער צו ערקלערין ווי עס ווערט ערקלערט אין פילע ספרים און
אויך אין די בריף פון כ"ק אדמו"ר (מוהריי"ץ) זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
וועלכעס א טייל פון די בריף זיינען געדרוקט צום סוף פון דעם תהלים
אהל יוסף יצחק.

און אלס מתנה שיקען מיר אייך 10 תהלים אהל יוסף יצחק
אין א באזונדער פאקעט, און זיכער וועט איר באסטעטיגען די ערהאלטונג.

בברכה אז איר זאלט גיין מחיל אל חיל וכיתם יהי" בית תפלה
אמיתי כרצונו יתברך ויתעלה.

בכבוד הראוי

המזכיר

מכתב הרבי "הבשורה הטובה שנתקבלה ע"י הרש"מ קלמנסון"
בראש המכתב הוסיף הרבי בכת"ק: להרש"מ שי' קלמנסון

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

Tel. PResident 4-0507

Merkos
L'Inyonei Chinuch, Inc.
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

מרכז
לעניני חנוך
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

RABBI JOSEPH I. SCHNEERSOHN,
President

כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש,
נשיא

Chairman, Exec. Committee
RABBI MENDEL SCHNEERSON

ז"ר ועד הפועל:
הרב מנחם מ. שניאורסאהן

Director
RABBI M. A. HODAKOV

טנהל:
הרב ח. מ. א. חרשוב

Executive Secretary
NISSAN J. MENDEL, M.A.

מזכ"ר ראשי:
ניסן י. מינדל

ג אלול תש"ז

כבוד ידידנו הנכבד והנעלה

הרב ר' שלום סנדל קאלמענסאן שי"

שלום וברכה.

בקשתי שטלחה לפני כת"ר בענין דלקסן:

לדגלי הצלה ילד ישראל מעונינים אנו פאד לדעת את מקום המצאו
של חנוי הליטאי אשר שם משפחתו אורכא, אשר נר ביהוד עם אשתו בליטא
זכרו לפני ספלה הנאצים לגערמאניע או לאיזה מקום שהוא. המשפחה
היא בת שלש, פראנס אורכא שם חנוי, שם אשתו אפאלאניע (בעלסעוויטשווע
- לפני נישואיה) וילד המכונה לאלאן בן שש בערך, פראנס הוא בערך בן
40 ואשתו בערך בת 35. הוא היה בצבא הליטאי (ליטווישען כאטאליאן),
נרו בתהילה בקאזונע ולפני עזבם את ליטא גרו בכפר מורנישקי.
יכל להיות (שנמצאים בפוילין ולכן יבקש אחר איש נאמן בלאדז
לראות אם יש שם איש כזה.

החיפוש צריך להיות באופן זהיר מאד, אשר לא ירגישו כי
מחפשים אחריהם.

כאשר יהי" לו איזה ידיעה נבקשו להודיענו תיכף, כי הענין

תכוף.

תודה למפרע.

בברכה לאתר לחנוכה לאתר לגאולה.

ח. מ. א. חרשוב

מכתב מהרחמ"א חדקוב מתאריך ג' אלול תש"ז אודות הצלת ילד ישראל מידי זוג גויים ליטאים מאמציו שע"פ
ההשערה מתגוררים בלאדז, ולעשות זאת באופן זהיר מאוד

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13. N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

ב"ה כ"א טבת תש"ז.
ברוקלין.

אל התלמיד החשוב ונ"ח אי"א מוה' שלום מענדל שי'

שלום וברכה!

הרב דובעריש שי' וויידענפעלד
לפנים כטשעבין וכעה בירושלם חובב"א כותב
לי כדברים האלה בפרוץ המלחמה לחתנו הרב ברוך
האלבערשטאם אשר הי' אנד"ק זאקליקוב הסמוכה
ללובלין ברה' יחד עם זוגתו לאה ללבוב ושם
בלבוב נולדה להם בת וכדי להצילה מהסכנה מסרן
אותה למילדת א"י אשר שמה סקריביילא *Scribeila*
אשר גרה אז בלבוב ברחוב זיבליקיוויטשא מספר 12
או 14 בעת ההיא הי' בלבוב ד"ר א"י ושמו בילינסקי
אשר ידע היטב את כל הענין, אבל ספק אם נמצא
הוא עוד בחיים.

הרב וויידענפעלד שי' זקנה של הילדה
הנ"ל מתחנן להשחלל להציל את נכדתו מידי
הנכרים ולהביאה אליו.

בהתאם עם הנ"ל הנני לבקשו להחנין
בדבר ולכוא בדברים עם מי *עליו* לבכר המצב
חנוכה ולעשות את מה שראוי ואפשר ויודיעני
מהנעשה בזה.

השי"ח יהי' בעזרו ויצליחו
בנשמיוח וברוחניות

בשם כ"ק אדמו"ר שלים"א
מזכיר. *ח. גאון*

מכתב מהמזכירות מתאריך כ"א טבת תש"ז אודות הצלת ילדה יהודית הנמצאת לפי ההשערה בלבוב ממשפחת הרב דובעריש וויידענפעלד הגאון מטשעבין אשר מתחנן לסייע בעדו להציל את הילדה מידי הנכרים.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

אילן יוחסין של משפחת החתן שי'

הרב אלחנן חן

(ממשפחת חן המפוארה)

בנו הרב מאיר חן

- אשתו ממשפחת בעל ה"סדרי טהרה" ומשתלבת בזו של המהר"ם א"ש שחוטבה מר' יוחנן הסנדלר מגזע דוד המלך ע"ה

בנם הרה"ח ר' אלחנן

(נכנס ליחידות אצל אדמו"ר הזקן בתור ילד)

בנו הרה"ח ר' פרץ

(ראה מאדמו"ר הזקן עד הרבי הרי"ץ כשה' תינוק)

בנו הרה"ח ר' אברהם אהרן

(אחיו של הרד"ץ וכו')

בנו הרה"ח ר' מאיר שמחה

(למד אצל ר' פרץ וכו')

בתו מרת הינדא אשת ר' עוזיאל חזנוב

(אחותה - מרת מערקע אשת ר' שמואל ליב פאריטשער.
בתם מרת רבקה שתח' אשת רב"צ גרליק - דודה זקנה של הכלה).

בתה מרת בת' תח'י

אשת הרה"ח ר' שלום מענדל שי' קלמנסון

בתה מרת ח' תח'י - אם החתן

בנה החתן הת' אריה צבי שי'

* מ"תשורה - אבני חן" באדיבות ידידי הרה"ת ר' אליעזר ליין שי'

אילן יוחסין של משפחת הכלה תחי'

משפחת קליין הם צאצאים מהמהר"ם פאדובה, המרש"ל, רבי יהודה ליוואי הזקן מפראג (סב סבו של המהר"ל), השר ר' ישעי' הלוי איש הורביץ ועוד.
להלן נביא רק מר' יהודה ליוואי מפראג, כי זה מתייחס לדוד המלך (כמבואר ב"היום יום" בתחילתו):

ר' יהודה ליוואי

רב בצלאל

רבי חיים מורמזיא

רבי בצלאל

רבי שמשון (אחי המהר"ל)

רבי אברהם בלונקאטש

היצל

ר' יהושע חריף

בת (אשת ר' אברהם הלוי מקראקא)

ר' יהושע חריף

רבי יהודה הלוי

בת (אשת ר' נתן נטע כהנא-שפירא)

רבי ישראל כהנא-שפירא

רבי יחיאל כהנא-שפירא

שרה (אשת ר' יונה פדהצור)

אשר

רחל

הסבא, הרב ירחמיאל בנימין הלוי שי' קליין

אם הכלה, חנה תחי'

הכלה, חיה מושקא תחי'

* כמו"כ שמעתי כו"כ פעמים מהדודה יוכבד זלמנוב, שהורי' אמרו לה שאנו (משפחות גרליק - ריבלין) מגזע המהר"ל מפראג והגר"א. עדיין לא עלה בידי לברר בדיוק כיצד, ועוד חזון למועד.

מדור הסב ניסילעוויטש

כנ"ל, אלה שיצאו מ"המדינה ההיא" נוהגים שלא לספר. אמנם, תודה לא-ל וישנם כאלה שכן מספרים לנו משהו... ולכן העתקנו כאן, קטעים מתוך כתבה שכתב הרה"ח ר' הלל שי' זלצמאן לעיתון "בית משיח" גליון 630-631, שמספר לנו מקצת מן המקצת אודות משפחת סב החתן, איש בעל מסירות נפש וכו' הרה"ח ר' משה ניסילעוויטש שי' (ישלח לו השי"ת רפו"ש ומהירה)

מטרה הלומית באווירה מסתורית

בשנת תשט"ו דיבר ר' משה עם אחי בערל זלצמן, ועם האחים לייבקע ובורקע שיף, ועוד כמה מצעירי החסידים, על ייסוד מוסד שמטרתו תהיה: שמירת גחלת היהדות, הפצת התורה ומעיינותיה, ופעילות רווחה ברוסיה. באותן שנים, הייתה זו מטרה הזוייה לחלוטין, אבל ר' משה הצליח להדביק בהתלהבותו כמה מהצעירים שהגיעו לאסיפת הייסוד של המוסד. ר' משה שיווה להתכנסות הראשונה אווירה של מסתורין. הצעירים הוזמנו למקום מסתור, שם הניחו ידיהם על ספר התניא, ונשבעו לעבוד במסירות נפש בארגון שפעולותיו יהיו לפי הדרכתו ובנשיאותו של הרבי.

בהיותי בגיל שש-עשרה קרא לי ר' משה ואמר: "אני רואה שיש לך חוש לעסקנות הכלל, ולכן אני מציע לך להצטרף אלינו בעבודת הקודש".

ר' משה קלע למטרה. מנעוריי בער בי רצון עז להיות בעסקנות הכלל. קיבלתי את הצעתו של ר' משה, שמצידו סיכם את הפגישה: תחשוב על רעיונות מקוריים בעסקנות הכלל, ובעוד כמה ימים נפגש שוב, ותספר לי על רעיונותיך.

מיני אז, התחברתי והתיידדתי עם ר' משה.

בתחילה נקרא הארגון ח.א.י. - חברת אהבת ישראל. אבל אחר-כך ראה ר' משה בשלייה הקדוש שיש עניין מיוחד בזיכוי הרבים, וקרא למוסד בשם חמ"ה - חברת מזכי הרבים. לעצמי חשבתי שיש כאן ראשי תיבות נוסף: חב"ד מברית המועצות.

מטרת הארגון הייתה כפולה: גם הפצת התורה ומעיינותיה, וגם רווחה כלכלית ליהודים במצוקה. בארגון היו כמה מחלקות שהיו אחראים על פעילות רווחה ופעילות למען חינוך יהודי. הכל נעשה כמובן בחשאי ובמחתרת, כשאנו שומרים על הסוד אפילו מקרובי משפחתנו.

ארגון חמ"ה החל בברית-פעילות של כמה בחורים בסמרקנד, וברבות השנים הפך למוסד עולמי הפועל גדולות ונצורות.

מי שייסד את הארגון, הוא הרה"ח ר' משה ניסילביץ, איש שקט וביישן כלפי חוץ, אבל נלהב ומלא חיות בפנימיותו. מאז ומתמיד זכור לי ר' משה כאדם שחי את עסקנות הכלל בכל רמ"ח אבריו, ומחיה את כל מי שנקרה בדרכו.

לפני מלחמת העולם השנייה הגיע ר' משה לגיל מצוות. מכיוון שלאחר המהפכה הקומוניסטית, כל הישיבות ובתי הכנסת היו סגורים על מסגר ובריה, נסע עמו אביו אל ישיבת תומכי תמימים המחתרתית בכותאסי שבגרוזיה, והתחנן שיקבלו את בנו יחידו לישיבה. "רואה אני שרק חסידי חב"ד, בכוח מסירות הנפש, יוכלו להתקיים ולעמוד נגד המשטר האיום והנורא", אמר. באותם ימים קשים היה רעב בכל המדינה ואמרו לו שאין אוכל עבור בחורי הישיבה והם רעבים ממש ללחם. אביו של ר' משה לא נרתע. "מה שיהיה עם כולם - יהיה עם בני", אמר, והשאיר את בנו בישיבה.

במהלך השנים הבאות למד ר' משה בשקידה והתמדה בישיבה, וזכה ליהנות מאורם הגדול של חסידי חב"ד בעלי מסירות הנפש, כמו הרה"ח ר' בצלאל ווילשאנסקי ("צאלקע חרסונער"), הרה"ח ר' ניסן נעמינוב ("דער געלער"), והרה"ח ר' שמואל נוטיק ("כותאסער"). בשנת תש"ו, כאשר רבים מאנ"ש יצאו מרוסיה דרך עיר הגבול למברג, ניסה ר' משה אף הוא את מזלו, אולם איתרע מזלו ובדיוק באותה תקופה חשפו השלטונות את מארגני הבריחה וניהלו מצוד אחרי החסידים שהיו ברשימות וטרם הצליחו לעבור את הגבול. ר' משה היה אחד מהם, והוא נאלץ להגר לסמרקנד ולשנות את שם משפחתו מניסילביץ לפרידמן. בסמרקנד קראו לו כולם משה פרידמן, או בשם הכינוי שלו "מוישקע דער געלער".

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

בכל אותה תקופה, למרות המצב הקשה, העבודה התרחבה, וקירבנו הרבה מצעירי וילדי בוכרה (כפי שיסופר בהרחבה בפרק הבא).

לפני ראש-השנה תשכ"ז, כאשר יצא מרוסיה ר' נפתלי אסטולין, שהיה מהתלמידים הראשונים בישיבה, מסר לידי ר' משה דיווח מפורט על כל הפעילויות של חמ"ה, וביקשו להעביר הכל לרבי. כעבור כחודש בערך, קיבלנו מכתב מר' נפתלי, ובו נכתב שהסבא מתעניין "מה שלום הדודה נחמ"ה, והאם יש לה מספיק עוזרים". השורה הזאת, מעטה בכמות אך רבת האיכות, הפיחה רוח חיים בפעולותנו. עצם הידיעה שהרבי שמע על פעולותינו ומתעניין בהן - חיזקו אותנו ועודדו אותנו מאוד.

מכיוון שבאותה תקופה התרחבה העבודה - כתב ר' משה לרבי שהדודה נחמה מרגישה שהיא צריכה עוד עובדים שיעזרו לה. כעבור זמן הגיעה תשובת הרבי, שהדודה נחמה צריכה לחפש בונים מהחברה שלה.

באותה תקופה קיבלנו מכתב מר' נפתלי אסטולין, שבתוך מכתבו השחיל את התבטאות הרבי באותם ימים ש"נפל תורא חדוד סכינא". אנחנו פירשנו את הדברים על הקליפה הגדולה בימים ההם, ברית המועצות, שתתפרק בקרוב. הדברים גרמו לתנופה גדולה בקרב חברנו, ובפרט ר' משה ניסלביץ. התחושה הייתה שצריכים להתכונן לביאת המשיח.

עד כדי כך, שר' משה לא הסכים אף לצבוע את קירות ביתו, בטענה ש'הנה הנה אנחנו נוסעים לארץ ישראל'. תשובות הרבי עודדו אותנו להרחיב את הפעילות. למרות שהשלטונות ניהלו מעקבים אחרי אזרחים בניסיון לגלות פעילות 'לא חוקית', לא היו באותה תקופה מאסרים בפועל, ואנחנו הרגשנו חופשיים להרחיב את העבודה.

על מנת לקיים את הוראת הרבי, להרחיב את צוות העובדים בחמ"ה, מתוך החברה שלנו - חיפשנו נערים שיכולים לשמור סוד, אפילו מהוריהם. אנחנו למדנו עם הבחורים הנאמנים ביותר, והם היו מעבירים את ידיעותיהם הלאה, לילדים אחרים. כך לימדנו את הא"ב העברי, חומש וגמרא, למאות ילדים יהודיים. הנסיון הוכיח, כי הנערים שהצטרפו לעבודת הכלל,

הרבי מתעניין: "מה שלום דודה נחמ"ה?"

מאז הוקם הארגון, חיפשנו דרכים להודיע לרבי על ארגוננו ופעילותנו, אך ללא הצלחה. הסכנה הייתה גדולה מידי. מכיוון שלא יכולנו לדווח על פעולותינו במכתב, חיכינו להזדמנות מתאימה, שאחד מאנשי שלומנו הקרובים ביותר יצא מרוסיה, וכך נוכל להעביר דרכו דיווח מלא לרבי.

והנה הגיעה ההזדמנות: בשנת תשי"ח יצא ר' ברוך דוכמאן מרוסיה. מסרנו איתו דו"ח מפורט על הפעילות שלנו, אבל לא זכינו לתשובה. אין קול ואין עונה.

בשנת תשכ"א ר' בערקע חן קיבל היתר יציאה, ועמד לנסוע אל מעבר למסך הברזל. מיד כאשר נודע

על כך לר' משה ניסלביץ, הוא מיהר להפגש עם ר' בערקע, וסיפר לו בסודי סודות על הקמת ארגון חמ"ה, וביקש ממנו להעביר את כל הפרטים לרבי.

למחרת, יום לפני נסיעתו, הגיע ר' בערקע לר' משה, ואמר לו שלאחר שיחתם ביום הקודם, למד ר' בערקע את החת"ת היומי, ושם - ביום שלישי של פרשת 'וזאת הברכה' - ראה את פירוש רש"י על הפסוק "וממגד תבואות שמש": "שהיית ארצו פתוחה לחמה וממתקת הפירות". ר' בערקע ראה בכך רמז ברור שפעילותנו ברוכה, והוא כל כך התלהב, עד שביקש שר' משה יסכים לקבל אותו כחבר

מן המניין בארגון חמ"ה, עוד טרם צאתו מרוסיה.

לאחר שר' בערקע נסע, ציפינו לקבל איזושהי התייחסות מהרבי לפעילותנו, במכתבים החשאיים כמובן שהיו מגיעים מידי פעם. מכתבים אלו היו נכתבים על ידי הרב ניסן מינדל, תחת שמות שונים, כאשר על כולם היה חותם 'זיידע' - הכינוי של הרבי בעצמו, במכתבים החשאיים. גוף המכתב היה נכתב כאילו מדובר בקרובי משפחה שמתעניינים בשלום יקיריהם ברוסיה, ובין השורות הועברו מסרים חשאיים.

לצערנו, בתקופה שלאחר צאתו של ר' בערקע, המצב הפוליטי ברוסיה לא היה טוב, והפחד היה גדול. ייתכן שמשום כך לא זכינו באותה תקופה לקבל מסרים מהרבי.

יום שני, י"ט שבט, שנת "ביאת משיח" ה'תשע"א

שההורים לא ידעו דבר על כך. כעבור שנים מעטות יצאו שני הנערים הללו מרוסיה, וכיום שניהם הורים למשפחות חסידיות וילדיהם שלוחים, יראי שמים ולמדנים.

נעלים שחורות ולבנות

כאשר הרחבנו את הפעילות והתחלנו לפעול בקרב הילדים המקומיים, ולקרבים ליהדות - היו חסידים שטענו שאין זו דרכה של חב"ד. מעולם לא נשמע כדבר הזה, לחפש רחוקים כדי לקרבים. בליובאוויטש למדו, שכאשר מגיעים בחורים חדשים מקרבים אותם, אבל על כזאת הנהגה 'מוזרה', לצאת ולחפש עבודת קירוב עם הרחוקים - לא שמעו בליובאוויטש... ובנוסף לכך - טענו - הרי זה סכנה, ואתם עלולים להאסר על כך! בעת הזאת, כאשר כולנו נמצאים בסכנת כלייה רוחנית - עלינו לדאוג קודם כל לאחינו בשרינו, בני עדת חסידי חב"ד, ורק אחר-כך אולי לדאוג גם לבני העדה הבוכרית.

אנחנו חשבנו אחרת, ופעלנו אחרת. ובכל זאת, כאשר נוצרה האפשרות לשאול על כך את הרבי, בעת נסיעתם של אחותי ומשפחתה לארץ הקודש, בשנת תשכ"ט - דיברנו עם גיסי הרה"ח ר' אלי' מישולבין, שמיד לאחר שיעברו את הגבול, יפנה את השאלה לרבי. סיכמנו איתו, שיכתוב לנו ברמז, והסימן יהיה - האם הסבא אוהב רק את הנעלים הבהירות, או שגם הכהות חשובות בעיניו.

זמן קצר לאחר שהגיעו לארץ הקודש, קיבלנו בדואר את תשובת הרבי: הסבא בכלל לא מבין מה ההבדל בין הנעליים הבהירות והכהות. הוא אוהב את כולם בשווה!

חוקר הק.ג.ב. התעניין ב"פארבריינגען"...

כמה שהשתדלנו לשמור על סודיות וחשאיות בכל פעולותנו, ובפרט בהתוועדויות - היו פעמים בודדות שיצאנו מהכלים. אחת הפעמים, הזכורות ביותר, הייתה בהתוועדות י"ב תמוז, שחל באותה שנה ביום השבת. התפללנו וערכנו התוועדות רבתי באחד הבתים בשכונת באגישאמאל. שם, בחצר ענק, גרו ר' רפאל ובנו ר' משיח חודייטוב, ר' משה ניסלביץ ועוד. באותה התוועדות יצאנו קצת מהכלים. לא שמרנו על חשאיות ההתוועדות, ואיפשרנו לאנשים רבים להשתתף. בין המשתתפים היו כמה וכמה שבימים כתיקונם היינו מפקקים בנאמנותם, אבל אנחנו היינו לאחר הרבה

התקדמו בכל התחומים. החברות עם קבוצתנו ניתקה אותם מהסביבה הלא-דתית, והביאה להם חיות מיוחדת בהפצת התורה ומעיינותיה, עד שהפכו להיות בעצמם "נרות להאיר".

איומים בהלשנות ומסירות

מכיוון שרוב הילדים היהודים למדו בבתי הספר העממיים, התקיימו הלימודים המחתרתיים בשעות הבוקר המוקדמות, בטרם יוצאים הילדים לבתי הספר, או בשעות הערב, לאחר הלימודים. כך, בשעה שש בבוקר היה מגיע המלמד לבית בו התקבצו התלמידים, ומלמד את הילדים א"ב וחומש. לעיתים היה הלימוד מתקיים בביתו של אחד הילדים ללא ידיעת הוריו. וכך, בעוד ההורים ישנים בחדרם, היה בנס פותח את דלת הבית בפני חבריו והמלמד, ולומדים יחד בחדר נפרד.

חלק מהנערים התקדמו במהירות בלימודים, ורצו ללמוד עוד ועוד. את אותם בחורים מובחרים צירפנו לישיבה המחתרתית, בה למדו בסדר של 'תומכי תמימים'.

באותן שנים, כאשר אף אחד לא חלם על אפשרות לצאת אי-פעם מעבר למסך הברזל, היו הורים רבים שראו את עתיד בניהם ברוסיה הסובייטית, ומשום כך דאגו שיצטיינו בלימודיהם בבית הספר, כדי שיוכלו אחר-כך להתקבל לאוניברסיטה - פסגת השאיפות של ההורים ברוסיה. משום כך, הורים רבים לא ראו בעין יפה את העובדה שילדיהם הפסיקו ללכת לבית הספר ותחת זאת משתתפים בישיבה המחתרתית. שהרי מלימוד התורה לא יקבלו תואר אוניברסיטאי, ולא תהיה להם פרנסה או עתיד כלכלי.

פעם התפרצה אישה לביתו של ר' משה ניסלביץ, ואמרה לאשתו: אני מוכרחת לדבר עם בעלך בדחיפות. ר' משה יצא אליה, והיא הטיחה בו בכעס: "אם תמשוך את הבן שלי ללמוד במחתרת, אני אמסור את כולכם לשלטונות!". כעבור זמן הגיעה אשה נוספת, וגם היא איימה להלשין לשלטונות אם בנה ימשיך ללמוד. בלית ברירה, ומחשש שהמסירה תגרום לסגירת כל הפעילות המחתרתית, ביקש ר' משה משני הנערים הללו שלא להופיע עוד ללימודים.

אחד הנערים הללו חזר בסופו של דבר ללימודים, ומעשה שהיה כך היה: ר' משיח חודייטוב, שלא ידע שאמו של הנער איימה בהלשנה, דיבר עם הנער על חשיבות לימוד התורה, ובזה שיכנע אותו לחזור ללימודים. הפעם, כמובן, נעשה הדבר בסוד גמור, כך

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי והי' מושקא ניסילעוויטש

התורה. במשך השנים עד תשל"א, למדו אצלנו, בסמרקנד ובעיירות מסביב, יותר מאלף וחמש מאות תלמידים! כשאני חושב על כך היום, אינני מאמין שהצלחנו להגיע לכל-כך הרבה ילדים, וכל זאת תחת השלטון הקומוניסטי, שלמרות שלא ביצע מעצרים באותה תקופה, המשיך להטיל את חיתתו על הכל.

מהיכן באמת היה לנו תקציב לפעילות העניפה הזאת? בין חברי חמ"ה היו כמה בעלי עסקים, ואני בתוכם, ויכולנו להפריש סכומים ניכרים לתשלום משכורותיהם של המלמדים. הנוהג היה בסמרקנד, שכל בעל עסק מפריש לפחות עשרים אחוז מרווחיו לצדקה, בהתאם לדברי אדמו"ר הזקן בתניא, שבדורותנו אלו צריכים לתת לצדקה חומש ויותר. כמוכן שבחודשים בהם הרווחנו סכום הגון, שמחנו להפריש יותר מעשרים אחוז.

מקור נוסף למימון הפעילות, היו חבילות המזון שקיבלנו מארגון "עזרת אחים" וארגון הגיוינט. החבילות של "עזרת אחים" היו יותר גדולות ויותר יקרות, וכאשר מכרו אותם בשוק השחור, קיבלו תמורתם סכום מספיק להחיות משפחה כעשרה חודשים ויותר. רבים מאנ"ש היו זקוקים לחבילות מזון אלו, פשוט כדי שיהיה להם מה לאכול. אבל לפעמים היו מגיעים החבילות גם לאלו מאנ"ש בסמרקנד שהיה להם פרנסה. הם היו מוכרים את החבילות הללו בשוק השחור, ואת הכסף מעבירים לצדקה.

ר' משה ניסלביץ, כמו רבים מאנ"ש, היה פועל פשוט שמשכורתו אינה מספיקה לפרנסת בני משפחתו, והיה זקוק מאוד לחבילות המזון. פעם הייתה תקופה ארוכה שר' משה לא קיבל חבילות מזון, ומצבו הכלכלי היה בכי רע. פתאום הוא קיבל חבילה מ"עזרת אחים", שכאמור הייתה שווה כסף רב בשוק השחור. אנו, שידענו על מצבו הכלכלי הקשה, הופתענו מאוד כאשר ר' משה החליט לתרום את החבילה כולה למען הפעילות. אמרנו לו: ר' משה, הרי אין בביתך אוכל לילדים! השיב ר' משה שהוא יודע שבקרוב יקבל חבילה מהגיוינט, ובה יוכל לפרנס את משפחתו. סירבנו לקבל את דבריו, ואמרנו: א. מי יודע אם אכן תקבל. ב. הרי החבילה של הגיוינט לא שווה כמו החבילה של "עזרת אחים", ולכן כדאי שתקח את החבילה הזאת עבורך, ואם וכאשר תקבל חבילה מהגיוינט - תוכל לתרום אותה לפעילות. אבל ר' משה התעקש, והביא את החבילה לחמ"ה. דומני שהוא אפילו לא סיפר לאשתו על החבילה...

משקה, והמשכנו בהתועדות חסידית חמה ולבבית. ובקשר לסכנה - קיווינו לה'.

חששנו לא היה לשווא. זמן מועט אחר-כך, אחד מחברנו, מהכי נאמנים בחברתנו, הוזמן לק.ג.ב. בתחילה החליט להתעלם, ופשוט לא להופיע. אבל כאשר קיבל זימון שני, החליט לברוח לזמן קצר לקרוביו במוסקבה. לאחר תקופה חזר, ושוב קיבל זימון לק.ג.ב.. הוא הבין שאי-אפשר להתחבא מהם עוד, וביום המיועד הלך לגוב האריות.

איתרע מזלו, והוא נפל בידיו של החוקר אקצ'ורין ימ"ש, הידוע לשימצה. אקצ'ורין היה גוי טטרי מוסלמי, ממונה בק.ג.ב. על ענייני היהודים והיהדות. בתחילת חקירתו הראו לו החוקרים כי הם יודעים עליו כמעט כל מה שהוא יודע על עצמו... כבדרך-אגב גערו בו על כך שאינו מתנהג בכנות בעבודתו, ואף גונב את הממשלה. היו אלו פרטים חסויים ביותר, שעד לאותו רגע הוא היה בטוח שאף אחד מלבדו אינו יודע על כך.

לאחר הקדמה כזו, הפנו אליו שאלה ישירה: "האם אתה מכיר את מוישקה הצהוב, ראש המאפייה?"

"ידוע לנו, שמשה הצהוב מארגן בתי ספר יהודיים במחתרת", אמרו החוקרים, והוסיפו במתק-שפתיים: "למרות שמבחינה חוקית זה מותר, אבל צריך לרשום את הכל במשרדי הממשלה". חברנו הבין היטב לאן הם חותרים. הם ניסו להציג כאילו אין העבירה חמורה כל כך, ובסך הכל מדובר בבעיית רישום, כדי שהוא יתפתה לספר את הידוע, בתקווה שהוא לא מזיק כל כך במידע שמסר.

אבל הוא הבין היטב, להיכן הם חותרים, והכחיש בתוקף כל קשר למשה הצהוב. "אינני מכיר אדם בשם או כינוי כזה, ולא ידוע לי כלל על הפעולות שהזכרתם כאן", אמר.

בהמשך אמר לו החוקר הראשי: דע לך, שידוע לנו שאתם ארגנתם בשכונת באגישמאל (החוקר הוציא פתק מתחת השולחן, וקרא אותה באות את המילים באידיש) פא-ר-ב-ר-יינ-ג-ע-ן...

לאחר שיצא ממשרדי הק.ג.ב. ללא פגע, מיהר האברך להגיע לר' משה ולספר לו את כל מה ששמע במשרדי הק.ג.ב. מסתבר, שהם ידעו די הרבה על פעילותנו, אבל כנראה שהמצב הפוליטי היה כזה שהם לא יכלו לאסור אותנו, והתכוונו רק להפחיד אותנו.

היציאה מחוץ לגבולות סמרקנד

ב"ה, הפעילות הצליחה מעל ומעבר למשוער, ותוך זמן קצר הגענו לכמה מאות ילדים שהשתתפו בשיעורי

הדמיונות מתפזרים כעננים

ר' משה ניסלביץ, שכל חייו היו קודש לעבודת הכלל והפצת התורה ומעיינותיה, היה אומר לי תמיד: כאן יש לנו קשיים ופחד תמידי, אבל כאשר נגיע לארץ ישראל, הכל יהיה טוב... אמור לי, הילקיה, האינך חושב שהמליונרים שבארץ ישראל, שיש להם מאות מליונים, יתנו לנו בשמחה מליון אחד, ויהיה לנו די כסף לפעילותנו?! ועוד כהנה וכהנה דמיונות וחלומות... אני התווכחתי איתו, וטענתי שבארצות המערב בוודאי יש פעילים רבים בהפצת התורה ומעיינותיה. הייתי בטוח, שבהיותם משוחררים מרדיפות הדת, רוב אנשי עסקים בפעילות והשפעה על אחינו בני ישראל. כאשר הגענו לארץ ישראל, נוכחנו לדעת ששנינו שגינו: צורך בפעילות - יש, וכסף - אין...

ר' משה החל לחשוב כיצד יפרנס את משפחתו, וימשיך את פעילותו הציבורית גם בארץ ישראל. הוא לא חשב לרגע להפסיק את העיסוק בהפצת התורה ומעיינותיה, ורק חיפש דרכים ופתרונות לפרנסת בני ביתו. "אשתי תמצא עבודה ותוכל לפרנס את עצמה", אמר לי, "ואת הילדים אשלח לישיבה וגם הם יהיו מסודרים. ואילו אני בעצמי - כבר דיברתי עם בורקע שיף, עם אחיך בערל ועוד מידידינו כאן, שכאשר נעלה לארץ ישראל, יסכים כל אחד לארח אותי לאכול אצלו יום אחד בשבוע..."

אני, אף שהייתי תמיד איש עסקים ובעסקנות הציבורית התעסקתי בהתנדבות - אהבתי מאוד את ענייני העסקנות והפצת המעיינות, והעיסוק בזה הפך לחלק בלתי-נפרד מחיי. לכן, סיכמתי עם ר' משה, שבאם יצליח להמשיך את העסקנות הציבורית גם בארץ ישראל, שיקח אותי בחשבון.

תמיכה חודשית מהרבי לחמ"ה בארץ ישראל

ר' משה נסע לארץ ישראל כמה חודשים לפני. כנהוג באותו הזמן, הגיעו כל חבריו, ידידיו ומכריו, לקבלת פנים בשדה התעופה. לאחר ההתרגשות הראשונית, שאל ר' משה בשלומם ובמה הם מתעסקים. כל אחד סיפר על עסקיו - זה מייצר שמיכות, וזה מתעסק בסמרטוטים וכו'. כנראה שהם רצו להראות לו שהם בעלי עסק מוצלחים. ר' משה עמד נדהם. לאחר ההלם הראשוני, החל לנזוף בהם: אוי אוי אוי, בשביל זה הגעתם לארץ הקודש? לעשות שמיכות וסמרטוטים? געוואלד, געוואלד!...

מייד עם בואו לארץ ישראל, החל ר' משה להתעסק

בהקמת המוסד. את התמיכה הכלכלית הראשונית קיבל ר' משה מהארגון "עזרת אחים". הם היו מודעים לעבודת הקודש שנעשתה על ידינו בסמרקנד, וכאשר שמעו כי אנו מעוניינים להמשיך בעבודת הקודש בארץ ישראל - שלחו לו תמיכה חודשית בסך אלף דולר. סכום נאה מאוד באותם ימים.

כמובן, מייד לאחר שהגיע לארץ הקודש, כתב ר' משה לרבי על עלייתו ועל תוכניותיו להמשיך בעסקנות הציבורית, יחד עם חבריו שאמורים להגיע מסמרקנד. חלפו כמה שבועות, ומהרבי טרם התקבלה תשובה.

יום אחד הגיע הרה"ח ר' בנימין גורודצקי, בא כוחו של הרבי באירופה, לביקור בארץ הקודש. הוא הזמין את כל העולים שהגיעו לאחרונה, לפגישה מיוחדת במלון דבורה בתל-אביב, שם התאכסן. כולם הגיעו, וכמובן גם ר' משה היה שם.

לאחר שפתח בדברי ברכה לכבוד העולים, החל ר' בנימין לדבר על חשיבות העסקנות הציבורית בארץ הקודש וכו'. ר' משה הצטנף בפינה בסוף האולם ועקב בקפדנות על תהליך האסיפה. לאחר שאף אחד לא הגיב לדברים, שאל ר' בנימין ישירות: מי כתב לרבי שהוא רוצה להמשיך בעסקנות הכלל? כלום שתקו. גם ר' משה לא הגיב, אבל הוא כבר הבין שהרבי שלח את ר' בנימין בעניין המכתב ששיגר לרבי.

לאחר שכולם עזבו את האסיפה, ניגש ר' משה אל ר' בנימין, וגילה את אזנו, שהוא זה שכתב לרבי על רצונו להמשיך בעסקנות. שאל אותו ר' בנימין: מה בכוונתך לעשות? ר' משה פרש לפניו את תוכניות לפעילות רוחנית בקרב אלפי העולים שהגיעו באותן שנים מברית המועצות, ושהוא ממתין לחבריו שיגיעו ויצטרפו לעבודת הקודש. ר' בנימין הודיע לר' משה, כי הוא יעניק לו אלף דולר לפעילות בכל חודש, והבהיר כי לא יתערב בעבודתו, מה לעשות ואיך לעשות בהפצת המעיינות, ושר' משה יעבוד כפי תוכניותיו.

בחודשים הבאים שלח ר' בנימין אלף דולר לפעילות החודשית. בחודש השלישי ר' בנימין לא שלח, אבל קיבלנו טלפון מהרה"ח ר' אפרים וולף, שהודיע: הרבי שלח עבור הפעילות שלכם 1000 דולר.

כך היה גם בחודש הבא, וגם בחודש השלישי, עד שהבנו כי מדובר בתמיכה חודשית קבועה מהרבי אישית. תמיכה זו המשיכה בכל השנים (באחת היחידויות של ר' משה אצל הרבי, הזכיר הרבי תמיכה זו, כאות לכך שהוא מחשיב מאוד את הפעילות של חמ"ה, כפי שיוספר בהרחבה בפרק הבא [נדפס ב"בית משיח" גיליון 633]).

תשורה משמחת הנישואין של ארי' צבי וחי' מושקא ניסילעוויטש

בעת הסיבובים סביב הכלה

בעת סידור קידושין בחתונת הרה"ת ר' גרשון מענדל וזוגתו בתיה שיחיו גרליק - תמוז תשח"י

בשעת החופה בחתונת הרה"ת ר' אברהם יצחק וזוגתו שרה רבקה שיחיו ששונקין - תמוז תשכ"ב

הרבי חוזר לחדרו הק' לאחר החופה

אחרי החופה, שהתקיימה בחצר שבין 770 לספרייה

ממתנינים לבוא הכלה

הרבי מסדר קידושין
בחתונת הסבא והסבתא של הכלה
הרה"ח הרה"ת ר' גרשון מענדל וזוגתו הרבנית בתיה גרליק